

Alue-Integraattori

3/2003 17.6.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS

Muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen	1
■ EUROOPAN UNIONI	
Brysselin kuulumisia	2
Maakuntien ja kuntien tavoitteita	2
Suomen näkemyksiä tulevasta alue- ja rakennepoliitikasta	3
Aluepolitiikkaministerit Kreikassa	4
Rakennerahasto-ohjelmat -seminaari Lahdessa	6
*Tavoiteohjelmat	
Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelma	9
Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma	9
Etelä- ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmat	10
*Yhteisöaloitteet ja pilotit	
Itämeren Interreg IIIB -ohjelma	10
Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelma	11

Espon-tutkimusohjelma	12
■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka	
Aluepolitiikka hallitusohjelmassa	13
Aluehallinnon vahvistamishanke	14
Alueellistaminen edistää tasapainoista kehitystä	14
Palveluiden saatavuus ja laatu osa alueiden kilpailukykyä	15
Seutuyhteistyö julkisten palveluiden turvaamiseksi	16
Osaamiskeskusja ja osaamiskeskittymiä vahvistetaan	16
Aluekeskuksia vahvistetaan, ohjelmaa tehostetaan	17
Maaseudun ja saariston kehittämistä vauhditetaan	19
Helsingin seudun yhteistyöhön panostetaan	19
Hallitusohjelma maakuntien näkökulmasta	20

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet	20
Maakuntaohjelmista muokataan toteuttamissuunnitelmia	21
Alueiden kehityserot tasaantuneet	22
Peruspalvelujen alueellinen saatavuus arvioitu	23
Alueiden kehityksestä yksituumaisia näkemyksiä	24
Kaupunkifoorumin antia	24
Alueiden profiilit puntarissa	25
Alueellisen yhteistyön jatkohanke	26
Itä-Lappi-työryhmän raportti	26
Tasapainomalli mittaa vaikutuksia	27
■ MUUT ASIAT	
Johtajajestelyt sisäasiainministeriössä ..	27
Hallinnon ja aluekehityksen ministeri-työryhmä	27
■ SVENSK RESUMÉ	28

PÄÄKIRJOITUS

Muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen

Uusi hallitus on aloittanut työnsä kunnianhimoisesti. Sen painopiste-alueita ovat työllisyys, turvallisuus ja alueellinen tasapaino. Nämä kaikki edellyttävät vakaata julkistaloutta, jota on tarkoitus hoitaa terveesti ja hyvin kurinalaisesti.

Alueellinen tasapaino pitää hallitusohjelman mukaan sisällään alueellisten kehityserojen kaventamisen, muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottamisen sekä palvelurakenteen turvaamisen koko maassa.

Kaikessa oleellisessa uusi hallitus jatkaa jo käynnissä olevia ohjelmia ja hankkeita. Keskeisiä ovat aluekeskusohjelma ja osaamiskeskusohjelma. Kumpaakin tehostetaan. Uutena painotuksena on tavoite ulottaa näiden ohjelmien vaikutukset entistä laajemmalle niin, että aluekeskuksia ympäröivät seudut saisivat osansa kehityksestä ja että osaamiskeskittymiä syntyi maan kaikkiin osiin.

Seutuyhteistyöhön panostetaan. Seutuyhteistyökokeilua jatketaan ja

ulotetaan se uusille seuduille, lisätään kokeiluseutujen toimivaltaa sekä edistetään seutuyhteistyötä myös valtionosuusjärjestelmän kautta. Helsingin seutu on seutuyhteistyön kehittämisen yksi painopiste. Seudulle luodaan yhteinen hallinto. Helsingin seudun kehittämiseksi on asetettu selvitysmies, Suomen kuntaliiton edellinen toimitusjohtaja **Jussi-Pekka Alanen**.

Aluepolitiikan tehoa ja osuvuutta tullaan hallitusohjelman mukaisesti parantamaan kokoamalla aluepoliittisesti merkittäviä määrärahoja yhteen ja siirtämällä niitä koskevaa päätösvaltaa alueille. Näiden voimavarojen suuntaamisessa on tarkoitus vahvistaa nimenomaan maakunnan liittojen roolia. Tätä toimenpidekokonaisuutta valmistelemaan on asetettu myös selvitysmies. Hän on Lapin yliopiston rehtori ja julkisoikeuden professori **Esko Rieppula**. Hänen asiantuntijoinaan toimivat professorit **Jaakko Nousiainen** ja **Perttu**

Vartiainen.

Valtion keskushallintotason yksiköiden ja toimintojen sijoittamista pääkaupunkiseudun ulkopuolelle maan eri osiin, erityisesti aluekeskukseen jatketaan. Tätä politiikkaa voimistetaan

Maakunnan kehittämistä kahden vuosikauden kuluessa. Uusi maaseutupoliittinen ohjelma laaditaan. Kaupunkipoliittikkaan haetaan lisää välineitä ja tehoa. Monet tavoitteet ja toimenpiteet tulevat täsmentymään uuden lain mukaisissa alueiden kehittämisen valtakunnallisissa tavoitteissa, jotka tulevat valtioneuvoston hyväksyttäväksi ensi lokakuussa. Niiden pohjalta on tarkoitus antaa eduskunnalle tulevan kevätistuntokauden alussa aluepoliittinen selonteko.

Kutsumme tähän työhön mukaan kaikki yhteistyökumppanimme. Erittäin erityisesti tarvitsemme muita ministeriöitä ja maakuntien liittoja.

Pekka Kilpi

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Alueiden ja hallinnon kehittämisosasto
Avdelningen för utveckling av regioner
och offentlig förvaltning

Brysselin kuulumisia

EU:n tulevasta aluepolitiikasta käydään laajaa keskustelua komissiossa, neuvostossa sekä parlamentissa. Unionin perustuslakiehdotuksen valmistelu konventissa käynnisti keskustelun siitä, miten koheesiopolitiikka tulisi määritellä Unionin tulevassa perustuslaissa. Komissio viimeistelee poliittista linjaustaan vuosia 2007–2013 koskevaan uudistukseen. Poliittiset suuntaviivat julkaistaan koheesioraportissa kuluvan vuoden lopulla. Komissaari **Barnier** on käynyt tiiviitä neuvotteluja jäsenmaiden ja alueiden edustajien kesken.

Suomen hallitus hyväksyi toukuu-kuussa kannanottonsa tulevaan uudistukseen. Suomen keskeisenä tavoitteena on varmistaa Unionin alue- ja rakennepolitiikan jatkuvuus ja säilyttää Pohjois- ja Itä-Suomi korkeimpien tukien piirissä.

Kreikka järjesti aluepolitiikkaministereiden kokouksen toukokuussa Chalkidikissa, jossa jäsenmaat esittivät poliittiset kannanottonsa rakennerahastouudistukseen. Mukana olivat myös 10 tulevaa jäsenmaata. Ministeri **Mannisella** ja komissaari Bar-

nierilla oli tapaaminen Brysselissä, jossa käytiin läpi Suomen kannat uudistukseen. Myös maakuntahallitusten puheenjohtajat tapasivat komissaari Barnierin. Hallituksen ja maakuntien kannanotot olivat hyvin linjassa keskenään.

Parlamentissa on käyty keskustelua siitä, miten koheesiopolitiikka tulisi määritellä Unionin perustuslaissa ja tulevan politiikan painotuksissa. Parlamentin aluepoliittinen valiokunta on ottanut hyvin huomioon Suomen erityisolosuhteet kannanotossaan sekä tulevaan uudistukseen että perustuslakiehdotukseen. Parlamentti äänestää asiasta vielä ennen kesälomia.

Myös neuvoston rakennetoimien työryhmä on kokoontunut Kreikan johdolla ja kirjannut jäsenmaiden kannanottoja uudistuksen kannalta tärkeisiin kysymyksiin. Alueellisten erojen lisääntyminen ja kilpailukykytavoitteiden korostuminen vahvistavat koheesiopolitiikan merkitystä yleisesti.

Jäsenmaat ovat aktiivisesti keskustelleet tulevan politiikan sisällöstä, vaikka komissio ei ole vielä antanut omaa esitystään. Päälinjat ovat käy-

dyssä keskustelussa jo selvästi hahmottumassa. Jäsenmaiden näkemykset poikkeavat toisistaan lähinnä kokonaisrahoituksen tason osalta. Rahoitusratkaisu vaikuttaa siihen, missä laajuudessa alueita kehitetään tavoite 1:n ulkopuolella. Koheesiopolitiikan painopiste on siirtymässä etelästä uusiin jäsenmaihin ja kaikkein köyhimmille alueille. Tavoite 1 tulee jatkamaan ja valintakriteeri on edelleen 75 prosenttia bkt:sta. Myös Interreg-yhteisöaloitteesta vallitsee laaja yhteisymmärrys.

Komissio ja enemmistö jäsenmaista haluaa harjoittaa tehokasta aluepolitiikkaa myös tavoite 1 -alueen ulkopuolella, mutta eräät nettomaksajamaat vastustavat tätä. Tulevan tavoite 2 -ohjelman rahoitus ratkeaa vasta rahoituskehysratkaisun yhteydessä.

Komissio pohtii parhaillaan ratkaisua eräisiin erilliskysymyksiin, kuten laajentumisen johdosta tavoite 1:n ulkopuolelle joutuvien alueiden, ultra perifeeristen saarien sekä harvaan asuttujen Pohjois- ja Itä-Suomen ja Pohjois-Ruotsin asemaan. Suomi on saanut aluepolitiikkaa koskevan viestinsä hyvin läpi Unionin instituutioissa, mutta poliittisen tuen saaminen on vaikeampaa.

Paavo Pirttimäki

Maakuntien ja kuntien tavoitteita EU:n seuraavalle rakennerahastokaudelle

Maakuntien liittojen puheenjohtajat tapasivat komissaarit **Michel Barnierin** ja **Erkki Liikasen** Brysselissä 23.5.2003. He kertoivat tavoitteistaan rakennerahastouudistuksessa.

Pohjois- ja Itä-Suomen syrjäiset ja harvaan asutut alueet tulee säilyttää edelleen tavoite 1 -ohjelman piirissä. Se on maakuntien mielestä Suomen tärkein tavoite seuraavaa kautta silmälläpitäen.

Suomen alueet ja kunnat uskovat 0,45 %:n osuuden Unionin jäsenmaiden bkt:sta olevan sopiva rahoitustaso. Ne pitävät välttämättömänä, että EU:n aluepolitiikkaa harjoitetaan koko EU:n alueella.

Tavoite 1 -alueiden ulkopuolella rakennerahastoista rahoitusta saavat toimet tulee toteuttaa yhden alueel-

lisen ohjelman puitteissa. Käytännössä tämä merkitsisi ohjelman laatimista NUTS II -tasolla ja toteuttamista NUTS III -tasolla.

EU:n ulkorajapolitiikan ja siihen liittyvien instrumenttien tehostamiseksi Suomen maakunnat ja kunnat antavat tukensa ajatukselle kehittää kokonaan uusi rajat ylittävää yhteistyötä edistävää rahoitusväline.

Hallinto aluelähtoisemmäksi ja yksinkertaisemmäksi

Maakuntien mielestä rakennerahasto-ohjelmien suunnittelun ja toteutuksen tulee olla aluelähtöisiä. Maakunnilla tulee olla nykyistä paremmat mahdollisuudet päättää kehittämisen resursseista. Ne pitävät hyvinä koke-

muksia EU:n kautta tulevan rahoituksen osoittamisesta suoraan ohjelma-alueille esimerkiksi Interreg-yhteisöaloiteohjelmassa ja EAKR:n innovatiivisissa toimissa.

Jokaisen maakunnan, kansallisen viranomaisen ja EU:n komission kesken tulee sopia välineistä, joilla maakunnan ongelmiin voidaan parhaiten vaikuttaa. Välineiden tulee mahdollistaa toimenpiteiden tavoite- ja ongelma-keskeisyys – ei sektorikeskeisyttä. Näin toimien on mahdollista varmistaa aito osallistuminen ja sitoutuminen sekä saavuttaa riittävän hyviä tuloksia. Alueellisten ohjelmien laadinta- ja toteutusvastuun tulee olla resurssineen alueilla, vaativat maakuntien edustajat.

Kielo Karioja

Suomi pitää kiinni heikoimmin kehittyneiden ja pysyvistä ongelmista kärsivien alueiden EU-tuista

Suomen näkemyksiä tulevasta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikasta

EU:n alue- ja rakennepolitiikan uudistuksessa on Suomen näkemyksen mukaan kolme suurta haastetta: Unionin laajentuminen, Euroopan kilpailukyvyn parantaminen mukaan lukien talouskasvun edistäminen sekä sisämarkkinoiden keskus- ja reuna-alueiden välisten kehityserojen tasoittaminen. Suomen alustavat tavoitteet alue- ja rakennepolitiikan uudistukselle on asetettu siten, että niissä otetaan huomioon nämä haasteet sekä Suomen erityistavoitteet.

Suomi tukee laaja-alaista yhteisön alue- ja rakennepolitiikkaa

Yhteisön alue- ja rakennepolitiikan tavoitteena tulisi jatkossakin olla alueiden kehityserojen vähentäminen sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen. Suomi tukee laaja-alaista, kaikki yhteisön alueet kattavaa EU:n alue- ja rakennepolitiikkaa.

Alue- ja rakennepolitiikan uudistuksessa tulee keskittyä erityisesti rakenteiden uudistamiseen, kilpailukyvyn lisäämiseen ja työllisyyden edistämiseen koko laajentuneen Unionin alueella. Yleisenä lähtökohtana tulee olla toiminnan vaikuttavuuden ja tuoksellisuuden lisääminen sekä yhteisön lisäarvon kasvattaminen.

Alue- ja rakennepolitiikan sisällösä tulee erityinen paino antaa Lissabonin ja Göteborgin Eurooppa neuvoston päätelmissä vahvistetuille tavoitteille: kestävän talouskasvun edistämiseksi, alueiden kilpailukyvyn ja osaamisen kehittämiseksi, työllisyyden edistämiseksi, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi sekä kestävän kehityksen edistämiseksi.

Tuen painopiste kaikkein heikoimmin kehittyneiden ja syrjäisimpien alueiden kehittämiseen

Koheesiotavoitteen toteutumista tu-

lee edistää siirtämällä alue- ja rakennepoliittisen rahoituksen painopistettä kaikkein köyhimmille Unionin alueille. Suomen näkemys on, että kaikkein heikoimmin kehittyneiden alueiden lisäksi myös pysyvistä ongelmista kärsivien syrjäisten alueiden tulee olla EU:n alue- ja rakennepolitiikan ensisijainen kohde.

Suomen tavoitteena on, että Pohjois- ja Itä-Suomen syrjäiset alueet, joiden asukastiheys on poikkeuksellisen alhainen, säilyvät Unionin korkeimman aluetuen tavoite 1:n piirissä jatkossakin. Tulevassa uudistuksessa tulee ottaa huomioon Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksessa tunnustetut, pohjoisten harvaan asuttujen alueiden pysyvät erityisongelmat. Tavoite 1 -politiikan tavoitteisiin tulee edelleen sisältyä erittäin harvasta asutuksesta, pysyvistä luonnonhaitoista, syrjäisestä sijainnista, pitkistä etäisyyksistä ja heikosta saavutettavuudesta johtuvien epäkohtien tasa-
painottaminen.

Yhteisöpolitiikkaa harjoitettava Unionin kaikilla alueilla

Yhteisön tulee Suomen näkemyksen mukaan osallistua myös muiden kuin kaikkein heikoimmin kehittyneiden alueiden kehittämiseen.

Tavoite 1 -alueen ulkopuolisella alueella lähtökohtana tulee olla alueellisen kilpailukyvyn kehittäminen. Kehittämisen painopisteitä olisivat erityisesti yritystoiminnan, yrittäjyyden ja osaamisen kehittämiseen sekä innovaatioiden ja tietoyhteiskuntasovellusten hyödyntämiseen. Näillä alueilla on merkittävä rooli myös sosiaalisella aspektilla ja syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäävillä toimenpiteillä.

Maantieteellisesti tukea tulee kohdistaa rakennemuutoksesta kärsiville maaseutu- ja kaupunkialueille. Tukitaso tulee porrastaa alueiden kehityserojen perusteella. Suomen kaltaisessa maaseutuvaltaisessa maassa maaseutualueiden ja pienten asu-

tuskeskusten kehittäminen edellyttää alueen pienyritysten tehokasta verkottumista sekä kiinteää vuorovaikutusta yritysten ja alueellisten koulutus-, tutkimus- ja osaamiskeskusten välillä. Maaseudun kehittämisessä painopisteenä tulee olla maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamisessa ja maaseudun elinvoimaisuuden vahvistamisessa.

Raja-alueyhteistyötä kehitettävä

Raja-alueyhteistyön oikeusperustaa tulee vahvistaa yhteisön perussopimuksessa. Rajat ylittävää yhteistyötä tulee jatkaa yhteisön tukemana erillisenä, tavoiteohjelmia täydentävänä yhteisöaloitteena. Erityisenä painopisteenä tulee olla ulkorajayhteistyö ja yhteistyö uusilla sisärajoilla. Ulkorajayhteistyötä varten on kehitettävä nykyistä toimivampi toteuttamismalli.

Hallinnointia yksinkertaistettava

Monimutkaisiksi todettuja hallinnointimenettelyjä tulee jatkossa merkittävästi yksinkertaistaa sekä unionitasolla että kansallisesti. Tavoitteena tulee olla, että ohjelmiin kohdistettuja voimavaroja käytetään mahdollisimman tehokkaasti siten, että ohjelmien vaikuttavuus ja EU-lisäarvo paranee.

Alue- ja rakennepolitiikkaan varattava riittävä rahoitus

Rahoitusratkaisun tulee ottaa huomioon sekä nykyisten että uusien jäsenvaltioiden keskeiset ongelmat ja tarpeet. Tuleva rahoitusratkaisu voisi olla enintään 0,45 %:n tasolla Unionin BKT:stä, mutta ei kuitenkaan tätä tasoa korkeampi.

Tiina Heiskanen

Aluepolitiikkaministerit Kreikassa

Epävirallinen aluepoliittisten ministereiden kokous Chalkidikissä 16.5.2003

Yhteistyön merkiksi alue- ja kuntami-
nisteri Hannes Mannisen sekä Latvian
aluministeri Ivars Gatersin käden-
puristus.

Kreikan aluministeri Pachtas ja mi-
nisteri Manninen Puolan delegaation
ympäröimänä.

DG Region johtoa; vasemmalta Jean-
Charles Leygues, aluepolitiikkakomis-
saari Michel Barnier sekä takana apu-
laskabinettipäällikkö Ronnie Hall.

◆ Alue- ja rakennepolitiikan uudistus

Kreikan järjestämässä aluepolitiikka-
ministereiden epävirallisessa kokouk-
sessa olivat koolla laajentuneen Uni-
onin kaikkien maiden edustajat. Ko-
kous oli tulevan alue- ja rakennera-
hastouudistuksen kannalta merkittä-
vä, sillä kyseessä oli ensimmäinen
näin laaja ministeritason kokous, jos-
sa komissio ja maat esittivät keskei-
simpiä alue- ja rakennepolitiikan tu-
levaisuutta koskevia näkemyksiään.
Maiden kantoja oli jo aiemmin käsi-
telty talven ja kevään aikana neuvos-
ton rakennetoimien työryhmässä.

Komission esitys vuoden lopulla

Komissio tulee antamaan esityksen-
sä tulevan politiikan linjauksiksi ku-
luvan vuoden lopulla. Kokoukselle
toikin oman värinsä se, että maille
tarjoutui mahdollisuus vaikuttaa ko-
mission esityksen sisältöön. Heinä-
kuun alussa alkavalla Italian puheen-
johtajuuskaudella komissioon vaikut-
taminen alkaa olla jo liian myöhäis-
tä. Komissaari **Barnier** esitteli ko-
mission näkemyksiä tuleviksi linjauk-
siksi.

Barnier korosti vastuun jakamista
laaja-alaisen koheesiopolitiikan to-
teuttamisesta. Tulevan alue- ja raken-
nepolitiikan tulee kattaa Unionin
kaikki alueet ja kaikki kansalaiset.
Hän totesi, että alueiden väliset ke-
hittyneisyserot ovat suurempia kuin
kansallisen tason erot. Hän korosti
aluenäkökulmasta lähtevää kehittä-
mispolitiikkaa. Tulevassa ratkaisussa
pääpaino tullaan antamaan kaikkein
köyhimpien alueiden kehittämiselle.
Tavoite 1 -politiikan sisältö pysyisi
nykyisentyyppisenä. Laajentumisen
tilastovaikutuksen vuoksi tavoite 1
asemansa menettävälle alueille komis-
sio tullee esittämään erityiskohtelua,
ns. tavoite 1 bis -tukea.

Tavoite 1 -alueiden ulkopuolisille
alueille komissio on kehittämässä
uudentyyppistä politiikkaa. Tukitoi-
met kohdennettaisiin siten, että jä-
senmaat voisivat valita komission tar-
joamasta menu-valikoimasta itselleen
parhaiten sopivimmat välineet. Tu-
kitoimet kohdistettaisiin osittain
maantieteellisesti ja osittain temaat-

tisesti. Tavoite 1 -alueiden ulkopuo-
lisen politiikan lähtökohdaksi komis-
saari mainitsi viisi painopistettä: kil-
pailukyvyyn lisääminen ja innovaatiot,
saavutettavuus, työllisyyden edistä-
minen ja inhimillisten pääomien ke-
hittäminen, taloudellisten ja sosiaa-
listen olosuhteiden uudistaminen eri-
tyisongelmista kärsivillä alueilla
(maaseutu, kaupunki, kalastus) sekä
ympäristö. Tavoite 1 -alueen ulko-
puolisten alueiden osalta komissio
tullee luopumaan nykyisistä tavoite-
aluejaoista. Tällöin valtiontukialuei-
den rooli tulisi korostumaan.

Näkemyseroja rahoitustasosta

Uusien jäsenmaiden näkemykset ja
tavoitteet pohjautuivat nykyisin voi-
massa olevaan lainsäädäntöön. Ne
suhtautuivat uudistukseen rakenta-
vasti ja ilman epärealistisia vaatimuk-
sia. Lähes kaikki uudet jäsenmaat
näyttäisivät jopa hyväksyvän sen, että
EU:n alue- ja rakennepoliittiselle tu-
elle määritettäisiin katto, joka olisi
4 % kyseisen maan bruttokansan-
tuotteesta.

Nykyiset jäsenmaat esittivät uusiin
jäsenmaihiin verrattuna painokkaam-
pia vaatimuksia. Nykyisten jäsenmai-
den näkemykset poikkeavat toisis-
taan ennen kaikkea tulevan kokonais-
rahoituksen tason osalta. Osa netto-
maksajamaista jopa kyseenalaistaa
alue- ja rakennepolitiikan jatkuvuu-
den nykyisellä Unionin alueella.
Nämä maat vaativat Unionin alue- ja
rakennepolitiikan uudelleenarvioi-
mista ja rahoituksen tason merkittä-
vää leikkaamista. Näiden maiden ta-
voitteena on päästä eroon varojen
kierrättämisestä jäsenmaiden ja ko-
mission välillä. Koheesiomaat ja uu-
det jäsenmaat vaativat sen sijaan ra-
hoitustason säilyttämistä vähintään
nykyisellä tasolla (0,45 % yhteisön
BKT:sta).

Komission lähtökohtana on, että
tulevassa rahoitusratkaisussa otetaan
huomioon tulevan politiikan suuret
haasteet – Unionin laajentuminen ja
Lissabonin ja Göteborgin Eurooppa
neuvostossa hyväksytyjen tavoittei-
den saavuttaminen. Komissaari Bar-

>

nierin mukaan tämä tarkoittaa käytännössä vähintään 0,45 %:n osuutta Unionin BKT:sta.

Painopisteeksi köyhimmät alueet

Ristiriitaisista rahoituskannoista huolimatta alue- ja rakennepolitiikan painopisteen siirtämisestä uusiin jäsenmaihin ja kaikkein köyhimmille Unionin alueille näyttäisi kuitenkin vallitsevan laaja yksimielisyys. Ministeri **Manninen** esitti, että Suomen pohjoisille, erittäin harvaan asutuille alueille tulee taata tavoite 1 -aseman säilyminen myös tulevaisuudessa. Komissaari Barnier totesi komission olevan erittäin hyvin tietoinen Suomen ja Ruotsin tavoite 1 -kannasta. Samalla hän korosti, että komission kanta näiden alueiden kohtelusta tulevaisuudessa on kuitenkin edelleen

auki. Myös Espanja, Portugali ja Kreikka esittivät tavoite 1 -tuen piiriin lisättäväksi tiettyjä erityisongelmista kärsiviä alueita.

Tavoitteena alueellisen kilpailukyyn lisääminen

Taloudellisen ja sosiaalisen koheesion lisäämisessä erityisesti nykyiset jäsenmaat korostavat voimakkaasti Euroopan kilpailukyyn nostamista Lissabonin ja Göteborgin tavoitteiden mukaisesti. Poliitiikan painopisteinä korostettiin yritystoiminnan toimintaympäristön kehittämistä, työllisyyden edistämistä, alueiden rakenteiden uudistamista sekä erilaisista erityisongelmista kärsivien alueiden (teollisuus-, maaseutu- ja kaupunkialueet) tukemista.

Maat antoivat tukea erityisesti Interreg-yhteisöaloitteen jatkamiselle

tulevaisuudessa. Raja-alueyhteistyön katsottiin tuovan eurooppalaista lisäarvoa. Muutama maa (Suomi, Puola, Latvia, Liettua, Viro) nosti keskustelussa esille tarpeen ulkorajayhteistyön kehittämiseen.

Alue- ja rakennepolitiikan uudistusta koskevaa keskustelua tullaan jatkamaan Italian puheenjohtajuuskaudella seuraavassa epävirallisessa aluepolitiikkaministereiden kokouksessa lokakuun alussa. Koska Romanian ministerikokous pidetään juuri ennen komission esityksen julkistamista, ei kokouksessa tulla keskustelemaan kaikkein poliittisimmista kysymyksistä (rahoituksen taso ja allokointi, politiikan painopisteet). Kokouksen pääteemana tulee olemaan politiikan sisältökysymykset, erityisesti alueellisen kilpailukyyn edistäminen.

Tiina Heiskanen

◆ Hallinnon yksinkertaistaminen ja ohjelmatyön edistyminen

Hallinnon yksinkertaistamista oli tarkoitettu käsitellä sekä kuluvan kauden että tulevan rakennerahastokauden osalta. Aika ei kuitenkaan riittänyt tulevan rakennerahastokauden keskustelulle. Ohjelmatyön edistymistä käsiteltiin erityisesti N+2 -säännön toteutumisen, jäsenmaiden menoennusteiden ja edellisen kauden 1994–1999 sulkemisen osalta. Uudet jäsenmaat eivät olleet läsnä hallintokeskustelussa.

Keskustelu hallinnon yksinkertaistamiseksi kulminoitui pitkälti kahden asiaan: N+2 -säännön toimivuuteen sekä ennakoiden hyväksymiseen menoilmoituksissa.

Komissio piti N+2 -sääntöä yhtenä tämän rakennerahastokauden menestystarinoista, josta aiotaan pitää kiinni. Näin ollen esimerkiksi N+3 -vaatimuksia ei tulla hyväksymään tulevaisuudessa. Kaikki maat Espanjaa lukuun ottamatta pitivät N+2 -sääntöä tärkeänä sekä budjettitasapainon ylläpitämiseksi että moitteettoman varainhallinnon perustana. Espanjan mielestä sääntöä olisi jatkettava vuodelle. Suomi toi mm. esille sen, että N+2 -sääntö estää maksatusten kasaantumisen loppukauteen, kuten kävi kaudella 1994–1999. Vuosina 1998–1999 komissiolla oli tästä syystä maksuvalmiusongelmia eikä kyennyt suoriutumaan kaikista maksuhakemuksista. Saksa, Hollanti ja Kreikka pitivät N+2 -säännön toteutumis-

ongelmaa väliaikaisena, joka johtuu siitä, että ohjelmat hyväksyttiin myöhään sekä siitä, että asetukset ja ohjeet olivat myöhässä.

Koskien ennakoiden hyväksyttävyyttä menoilmoituksissa komissio totesi, että poliittisen tason keskustelu on nyt päättynyt. Eräille maille aiotaan kuitenkin hyväksyä ennakoiden käyttö vuoden 2002 loppuun, koska komission mukaan asetus 1685/2000 on tältä osin ollut tulkinanvarainen. Epäselvän tilanteen katsotaan päättyneen 19.2.2003, jolloin päätettiin hylätä ennakoiden hyväksymisen menoilmoituksissa. Komissio on tehnyt kaksi ehdotusta muuttaa komission asetusta 1685/2000 niin, että lopulliselle tuensaajalle maksettavat ennakot olisivat hyväksyttävistä kustannuksista. Ehdotukset eivät ole saaneet riittävää kannatusta aluekehityksen ja alueellisen uudelleenjärjestelyn komiteassa.

Edellisen kauden ohjelmien sulkeamisesta todettiin, että 700 ohjelman loppuraportit saapuivat viimeisenä päivänä (31.3.2003), joten komissiolla ei ole mahdollisuuksia selviytyä kahden kuukauden määräajasta loppumaksatusten suorittamiseksi. Komission tavoitteena on suorittaa suurin osa loppumaksatuksista tämän vuoden aikana (kyseessä on 8 miljardia euroa). Komissio on suunnitellut työnsä niin, että ensin maksetaan suurille ohjelmille joilla ei ole ongel-

mia, sitten muille ohjelmille, joilla ei ole ongelmia. Ongelmia katsotaan olevan, jos loppuraportti ei ole täydellinen. Loppuraportin vähimmäisvaatimus on, että se sisältää kuvauksen ohjelman toteutuksesta, artikla 8 mukaisen ulkopuolisen tahon allekirjoituksen sekä loppumaksuhakemuksen. Loppuraportit noin 70 ohjelman osalta ovat niin epätäydellisiä, että se voi johtaa maksupalautuksiin.

Kuluvan kauden osalta todettiin, että jäsenmaiden menoennusteiden paikkansapitävyyttä on parannettava, jotta aikaansaadaan realistinen ja selkeä vuosittainen EU:n budjetti. Jäsenmaiden olisi kehitettävä välineet ja menetelmät, jotta ylioptimisilta menoennusteilta vältyttäisiin.

Tämän kauden yksinkertaistamisesta todettiin, että ohjelmamuutosten helpottaminen on otettu erityisen hyvin vastaan ja sitä on käytetty erittäin paljon. Ohjelmamuutoksia on joustavoitettu siten, että niitä voidaan tehdä muulloinkin kuin väliarvioinnin yhteydessä ja muutoksia voi sosioekonomisten muutosten lisäksi perustella myös rahoituksellisilla syillä. Hyviä kokemuksia on myös valvonnasta suhteen, erityisesti luottamussopimusmenettelyn kehittämisessä, joten komissio tulee jatkamaan valmistelua.

Leif Ehrstén

Alue- ja rakennepolitiikan asiantuntijat Lahdessa

”Jos toimintaedellytyksiä saadaan, tulosta tulee ja tekijöitä löytyy”

Sibeliustalossa Lahdessa 26.5.2003 järjestettyyn ”EU-rakennerahasto-ohjelmat – osamista, uudistumista ja elinvoimaa”-seminaariin osallistui yli kolmesataa alue- ja rakennepolitiikan asiantuntijaa eri puolilta Suomea. Seminaarin puheenjohtajana toimi kansliapäällikkö Pekka Kilpi ja sen järjestivät SM, TM ja MMM. Seminaarissa luotiin katse menneeseen, nykyiseen ja tulevaan rakennerahastopolitiikkaan.

Seminaarin päätösanoissaan kansliapäällikkö **Kilpi** muistutti, että tästä rakennerahastokaudesta on vielä puolet jäljellä ja työtä riittää. Tulevaisuuden osalta hän tiivistä seminaarin antaneen vahvaa uskoa siihen, että jos toimintaedellytyksiä saadaan, tulosta tulee ja tekijöitä löytyy.

Sibeliustalon pihassa liehuivat liput EU-yhteistyölle. Kongressi- ja konserttikeskus on modernin tekniikan ja puurakentamisen taidonnäyte.

Seminaarin osallistujamäärä ylitti odotukset. Paikalla oli 330 EU-asiantuntijaa.

Terveisiä Kreikan aluepolitiikkaministerikokouksesta

– EU:n alue- ja rakennepolitiikka on suurten muutosten edessä. Jo vuoden kuluttua kymmenen uutta jäsenmaata osallistuu täysivaltaisina jäseninä päätöksentekoon, alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** aloitti.

Ministeri Manninen kuvaili viikko ennen Lahden seminaaria Kreikassa pidetyn epävirallisen aluepolitiikkaministerikokouksen tunnelmia. – Uudet jäsenmaat suhtautuvat rakentavan realistisesti alue- ja rakennepolitiikan tulevaisuuteen eivätkä ilmaise ylisuuria odotuksia. Sen sijaan nykyisten jäsenvaltioiden näkemykset tulevaisuudesta poikkeavat merkittävästi toisistaan. Osa jopa kyseenalaistaa alue- ja rakennepolitiikan tarpeellisuuden nykyisen Unionin alueella. Koheesio-politiikan välttämättömyydestä laajentuneen Unionin kaikkein köyhimmillä alueilla vallitsee kuitenkin yksimielisyys.

– Nostin Kreikan kokouksessa voimakkaasti esille hallituksen keskeiset näkemykset. Näitä ovat Suomen tavoite 1 -alueiden säilyminen, Unionin alue- ja rakennepolitiikan jatkaminen laaja-alaisena myös tavoite 1 -alueiden ulkopuolella sekä raja-alueyhteistyön kehittäminen. Näiden avulla tähtäämme yhteiseen maaliin, Euroopan alueiden kilpailukyvyyn kasvattamiseen.

– Aluepolitiikan voimavaroja on koottava yhteen, määrärahat budjetoitava suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja päätösvaltaa hajautettava. Osa turhasta byrokratiasta johtuu EU:sta, mutta osa on myös kansallista. Pää-tavoitteena pitää olla toiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus.

Menetelmät laajaan levitykseen

Työministeri **Tarja Filatov** korosti hyvien hankkeiden menetelmien laajaa levittämistä. – Euroopan sosiaalirahaston hankkeilla on syntynyt

uudenlaista verkostomaisuutta ja kumppanuutta, joilla on ehkäisty syrjäytymistä, edistetty työhön sijoittumista ja tuettu pk-yritysten kehittämistä.

– Yksi merkittävä tulos on ollut uudenlainen yhdessä tekemisen oppiminen. Suomi on ollut sikäli poikkeuksellinen maa, että yrittäjäksi on lähdeTTY myös työttömyydestä, hän mainitsi.

Komission ajattelua luomiskertomuksen muodossa

Varapääjohtaja **Juhani Lönnroth** Euroopan komission työllisyys- ja sosiaaliasian pääosastolta tarkasteli alussa alustuksessaan, saavutettiin ”Agenda 2000:n” tavoitteet. – Sisällöllisesti EU-maiden välinen tulotasoero jatkaa supistumistaan, mutta maiden sisäiset alueelliset kehityserot ovat kuitenkin kasvaneet. Syrjäytymisen ja köyhyys ovat lieventyneet, joskaan ei riittävästi. Ohjelmat ovat tuoneet uusia ideoita. Kumppanuus ja eri

Alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen.

Varapääjohtaja Juhani Lönnroth.

toimijoiden mukanaolo on kasvanut. Toimeenpanon osalta hallinto ja valvontajärjestelmä on monipolvinen ja monimutkainen. Projektiväsymystä ja koordinoitua ongelmia on havaittu. Komissiota on kritisoitu hitaudesta ja ennustettavuuden puutteesta asetusten tulkinnassa.

Lönnroth esitti luomiskertomuksen muodossa komission tämänhetkistä ajattelua tulevasta rakennerahastokaudesta. Reunaehtona ”Agenda 2007:lle” on ensinnäkin uusi toimintaympäristö: laajeneminen, hallinnon toimivuus ja eri alueiden suhteellisen aseman muutos. Tulotaserot EU:n rikkaimpien ja löyhimpien alueiden välillä kaksinkertaistuvat, ja uusissa jäsenmaissa on luotava kolme miljoonaa työpaikkaa, jotta ne saavuttaisivat EU:n nykytason. Muita reunaehtoja ovat mm. toimeenpanojärjestelmän virtaviivaistaminen, valvonnan yksinkertaistaminen, toimivallan jako, Unionin lisäarvon määrittely ja Unionin politiikanlokkien koordinoitu koheesipolitiikkaan sekä yksimielisyyden vaatimus (Nizzan sopimus).

– Kaikki viittaa siihen, että taloudellinen ja sosiaalinen koheesio on ”Agenda 2007:ssä” EU:n sosiaalialan peruskivi. Jos tästä lähdetään, 1-alueilla nousee esiin kolme ydintavoitetta: solidaarisuus, kilpailukyky ja kumppanuus. Keskeinen tuen kohde ovat 1-alueet, ja nimenomaan uudet jäsenmaat. 1-alueen raja on edelleen 75 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta. Muut kriteerit ovat vielä auki. Laajenemisen vuoksi 18 aluetta joutuu 1-alueen ulkopuolelle, vaaravyöhykkeessä myös Lappi ja Itä-Suomi.

– Tavoite 2 -alueilla alueellisen eriarvoisuuden ohella esiin nousevat myös mm. sosiaalinen eriarvoisuus, syrjäytyminen, ympäristöongelmat, kaupunkien kasvukivut, maaseudun kehitys, työllisyys, koulutusvajeet ja palvelujen saavutettavuus. Rahaa on tänne suhteellisesti vähemmän.

– Harvaanasutuille ja tietyille ultraperiferisille alueille on ajateltu pysyvämpää järjestelyä 2-alueiden puitteissa, joskaan asia ei ole aivan yksinkertainen. Esimerkiksi Malta on nostanut esiin kysymyksen siitä, pitäisikö myös erittäin tiheään asutuille alueille olla oma ohjelmansa.

Keskustelua rakennerahastouudistuksen toimeenpanomekanismista leimaa Lönnrothin mukaan tarve yksinkertaistaa ohjelmointia ja pyrkiä tulosvastuuseen ”menovastuun”

sijasta. Osapuolten rooleja selkeytetään. Asetusten tulkinnan ennustettavuutta komissiossa parannetaan ja ohjeet pyritään saamaan valmiiksi jo ohjelmakauden alkuun.

Tasapainoinen alueellinen kehitys turvattava

Kansliapäällikkö **Jarmo Vaittinen** toi esiin MMM:n selkeän kannan: On tärkeää, että EU-osarahoitteiset maaseudun kehittämistoimet ulottuvat kaikille maaseutualueille myös seuraavalla rakennerahastokaudella. – Uuden hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi tasapainoinen alueellinen kehitys. Kannattava maa- ja metsätalous, monipuolinen yritystoiminta ja toimivat paikallisyhteisöt luovat jatkossakin perustan maaseutualueiden tasapainoiselle taloudelliselle kasvulle, hyvinvoinnille ja palveluiden kehittymiselle.

Kansliapäällikkö Vaittinen kiitteli puheenvuorossaan EU-tuella tehtyä työtä, mm. kylien kehittämistä ja paikallisia toimintaryhmiä. – EU:n rakennerahasto-ohjelmien tavoitteenahan ei ole ollut ainoastaan taloudellisen, vaan myös sosiaalisen kehityksen parantaminen, hän korosti.

Satamakaupunki Lahti

Hankkeiden ja seutujen verkottumisesta kertoi aluekeskusjohtaja **Riitta Vesala** Lahden alueen aluekeskusohjelmasta.

– EU-rakennerahastojen avulla Lahteen ja Päijät-Hämeeseen on syntynyt ja on edelleen syntymässä alueen elinvoimaa lisäävää infrastruktuuria. Mittavin alueella toteutetuista lukuisista hankkeista ja hankekokonaisuuksista on Lahden satamaprojekti, joka ajoittui vuosiin 1995–1998. Sen toteuttamisessa EU-rahoituksen osuus oli ratkaiseva. Lahdesta tuli rantakaupunki; alueella on korkeatasoista rakentamista sekä kansallista ja kansainvälistä vetovoimaa omaavia toimintoja. Samalla noin kolme kilometriä rantoja saatiin kaikkien kansalaisten käyttöön.

Yrittäjyys tuo taloudellista kasvua

Yrittäjyydestä seminaarissa puhuivat maaseutuosaston johtaja **Sakari Ängeslevä** Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksesta ja toimitusjohtaja **Miia Porkkala** Rukakeskus Oy:stä.

– Eteläpohjalainen yrittäjyys on pitkälti sitä, että kun ei ole työtä tarjolla, työpaikka on luotava itse, Ängeslevä totesi. – Sekä 5 b -ohjelmassa että nyt ALMA-ohjelmassa uusin työpaikkojen synnyttäminen on ollut ja on maakunnan kehittämisen ykkösasia. Muu ”kehitys” kehittyi, kunhan ihmisillä on työtä ja toimeentuloa. Koko 5 b -ohjelmakaudella edistettiin Etelä-Pohjanmaalla EMOTRin rahoituksella 666 uuden työpaikan synnyttämistä ja noin 750 työpaikan säilymistä maakunnassa. Samaan aikaan perusmaataloudesta hävisi tilojen lopettamisen vuoksi 1 300–1 500 työpaikkaa. Luvut kertonevat aika konkreettisesti maatalouden rakennekehityksen ja toisaalta maaseudun muun yritystoiminnan vaikutuksesta maaseudun työpaikkojen määrään, Ängeslevä mainitsi.

Rukakeskus Oy:n toimitusjohtaja **Miia Porkkala** on toisen sukupolven perheyrittäjä. Hän totesi matkailun olevan toimiala, jolle annettu tuki on paikkasidonnaista ja jää alueelle. – Matkailu on muuttunut parissa vuosikymmenessä alueellisesta ammatinharjoittamisesta todelliseksi ympäri- vuotiseksi, valtakunnalliseksi ja kansainväliseksi liiketoiminnaksi.

Miia Porkkala kertoi Rukan monipuolisesta kehittämisestä useiden erilaisten kehityshankkeiden avulla, yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Hän korosti EU-tuen edellyttävän aina todellista tarvetta ja hankkeiden toteuttamisen vahvaa veturia. – Yksityisten ja julkisten investointien pitää tukea toisiaan ja kohdistua samoihin kohteisiin. Toteutus kannattaa tehdä vaihteittain.

Millaista rakennerahastopolitiikkaa jatkossa tarvitaan ja miksi?

Paneelikeskustelun vetäjä, projektinjohtaja **Peter Ekholm** Sitrasta totesi, että alueiden kehittämiseen tarvitaan ihmisiä, poliittisia painopisteitä ja rahaa. – Olemme alueellisesti, ilmastollisesti ja ihmismäärällisesti syrjäinen kansa. Meidän on ratkaistava, kenelle haluamme – ja kenelle meillä on varaa – olla solidaarisia: kainuulaisille vai Puolan maaseudulla asuville, hän muistutti.

Johtaja **Leila Helaakoski** Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksesta kiinnitti huomiota muuttoliikkeen, nosti esiin Oulun ympäristön

”vanhahoikaistumisen” ja naisyrittäjyyden, mm. kulttuuriyrittäjyyden merkityksen. – Miten nuoriso saadaan palaamaan takaisin opiskelu- ja paikkakunniltaan ja miten nuoret naiset uskomaan, että hyvää elämää on muuallakin kuin vain suurissa kaupungeissa, Helaakoski kysyi.

Toimitusjohtaja **Vesa Vihriälä** PTT:sta muistutti, että aineellisiin ehtoihin vaikuttaminen on keino saada ihmiset pysymään paikoillaan. – Aluepolitiikan lisäksi myös monet muut asiat vaikuttavat alueiden vetovoimaan. Aluepolitiikan tavoitteiden on oltava realistisia suhteessa voimavaroihin. Antaa alueiden päättää itse, minne kehityssponsistelu pitäisi suunnata. Suurempi viisus on usein lähempänä kuin Kehä III:n sisäpuolella.

Varapääjohtaja **Juhani Lönnroth**in mukaan keskeinen tavoite tulevassa rakennerahastopolitiikassa on inhimillisten voimavarojen kehittäminen, jotta pysymme tietoyhteiskunnan imussa. Ilman tätä panostusta Suomi vaipuu ”banaanivaltioksi”. – Tulevaisuutta ajatellen Suomen kansallinen etu on se, mitä Suomi antaa, eikä vain se, mitä Suomi EU:lta saa. Suomi on saanut mainetta Kansallisesta ikäohjelmasta, jonka avulla on muutettu ajatusmaailmaa. Nyt tarvittaisiin nuorille suunnattu kansallinen työelämään sijoittamisohjelma. Suomen maineen kautta voi syntyä muutama työpaikkakin.

Lönnroth kiinnitti huomiota myös inhimillisen pääoman hyväksikäyttöön, esimerkiksi innovointikyvyn sekä tuotteiden ja palvelujen myyntikyvyn kasvattamiseen. – Tämä edellyttää tietynlaista ”tuotteistamista”, mikä taas edellyttää viranomaisten ja muiden tahojen hyvää yhteistyötä.

Rehtori **Aino Sallinen** Jyväskylän yliopistosta nosti rakennerahastopolitiikan tärkeimmäksi painopisteeksi osaamisen, johon kuuluu koulutus,

tutkimus, teknologia ja sivistys. – Tulevaisuus on oppimishaaste. Osaaminen luo pohjan ja mahdollistaa muuta kehitystä.

– Käymme koko ajan osaamiskilpailua alueiden, maiden ja maanosien välillä. Meillä on edelleen suuret koulutuserot tyttöjen ja poikien, vanhempien ja nuorempien välillä. Koulutuspanostus on alueelle meno, mutta yksilölle tulo. On elintärkeää yhdistää yksilön ja yhteisön osaaminen ja voimavarat. Myös yrittäjyyttä on kehitettävä, sillä entistä useammin meidän on luotava työpaikkamme itse.

Maakuntajohtaja **Esa Halme** Päijät-Hämeen liitosta totesi Euroopan olevan täynnä pullonkaulapaikkoja, josta syystä EU:n instrumentit ja resurssit on syytä koota yhteen. – Ensin määriteltävä tavoitteet ja annettava alueiden etsiä niihin ratkaisut. EU:n sisällä tuloerot ovat kaventu-neet, mutta sosiaaliset erot kasvaneet. On myös muistettava, että EU:n aluepolitiikalla ei pidä yrittää paikata kansallisen aluepolitiikan tehtäviä.

Projektipäällikkö **Eine Mikkonen** SAK:sta nosti kärkeen työllisyyden, mikä edellyttää panostusta osaamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. – Tavoite 3 -ohjelman puoliväliraportin mukaan monet toimenpiteet ovat kohdistuneet koulutettuihin. Kuitenkin jäsenkunnastamme noin 40 prosentilla on puutteita ammatillisessa koulutuksessa. Myös SAK:n kantana on, että maa on pysyttävä asuttuna. Alueet voisivat itse miettiä omaa koulutuspolitiikkaansa. Peruskoulutukseen tarvitaan uudenlaisia innovaatioita, kuntarakenteeseen remonttia ja yleisesti tarvitaan uudenlaista kumppanuuden kehittämistä.

Myös alue- ja kuntaministeri **Hannes Mannisen** mukaan pääkysymys tulevaisuudessa on inhimillisten voimavarojen ja sosiaalisen pääoman kasvattaminen.

– Meidän on kysyttävä, miksi EU:n pitää tukea meitä, ja mitä lisäarvoa EU siitä saa. 30 vuoden päästä Saksa on riippuvainen Barentsin alueen kaasuvaroista. Tuolloin EU:n kannalta on tärkeää, että Pohjois- ja Itä-Suomi ovat kunnossa. Hyödyt ovat molemminpuoliset ja edut yhtyvät.

Ministeri Manninen pohti myös sitä, miksi toiminnot keskittyvät, vaikka teknologia sallisi hajauttamisen. – Inhimillinen ajattelu ei ilmeisesti ole kehittynyt samaa tahtia teknologian kanssa, hän totesi.

Katse tuloksiin, ei kustannuksiin

Muutamissa puheenvuoroissa varoiteltiin siitä, että vaikka alueellinen päätäntävalta lisääntyy, aluepolitiikasta ei saa tulla pelkkää kyläpolitiikkaa. Byrokratiaa ja EU-tukiin liittyviä menettelyjä haluttiin yleisesti keventää. Joku totesikin: ”hallinto ei saa estää kehityssponsisteluja tuomalla siihen liikaa kamreerimaista otetta”. Kehittämistyöhön sitoutuneiden ihmisten koettiin tarvitsevan myös nostetta.

Väestönkasvun pysähtyminen nosti esiin kysymyksen siirtolaisuudesta. Osa panelisteista tuki siirtolaisuutta, osa uskoi tulevia työntekijöitä löytyvän vielä omasta takaa.

Opiskelun esteiden madaltamisen ja kehittämisedellytyksissä olevien erojen tasaamisen puolesta liputettiin monessa puheenvuorossa. Kannatusta sai tuloksista palkitsevan instrumentin kehittäminen – tavalla tai toisella. Paneelin vetäjä muistutti myös luovuuden ja uuden etsimisen tärkeydestä jatkossakin toteamalla: ”Kylähullut vievät maailmaa eteenpäin ja me muut yritämme pitää sen pystyssä”.

Päivän yhteenvedossa rehtori **Perttu Vartiainen** Joensuun yliopistosta kiinnitti huomiota mm. siihen, että vaikka meillä on alueiden kannalta eriarvoistuva kehitys, aluekehityksen suuntaviivoista meillä on suuri yksimielisyys. Tulevan aluepolitiikan pitäisi hänen mukaansa olla aidosti monitasoisista, nykyistä laajemmin sopimuksellista ja eri alueilla erilaista.

– Siirtymäkauden tukia odotellessamme toimijoiden on opittava ajattelemaan maailmaa, jossa rakennerahastot eivät ole jatkuva ratkaisu eikä opittava katsomaan tuloksia, ei kustannuksia, Vartiainen muistutti seminarivälillä.

Marjatta Siltalahti

Paanelissa keskustelivat Sitran projektinjohtaja Peter Ekeholmin johdolla, ministeri Hannes Manninen, projektipäällikkö Eine Mikkonen, maakuntajohtaja Esa Halme, rehtori Aino Sallinen, varapääjohtaja Juhani Lönnroth, toimitusjohtaja Vesa Vihriälä sekä johtaja Leila Helaakoski.

Tavoiteohjelmat

Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelma etenee etuajassa

Vuonna 2000 käynnistynyt Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelma on hyvässä vauhdissa. Se nähdään tärkeänä välineenä alueen kehittämisessä. Rahoitusta on kohdennettu yritysten toimintaympäristöön, osaamiseen, ja työllisyyteen. Kehittämiskohteita ovat sekä perinteiset tuotannonalat että vahvasti uudet osaamisohjaukset kasvualueet. Painopisteet vaihtelevat maakuntien erityispiirteiden mukaan.

Kainuussa on tuettu matkailu-, puu- ja metallialan yrityksiä. Oulu yliopiston Kajaanin kehittämisskeskukseen Mittalaitelaboratorion ja Kajaanin ammattikorkeakoulun laboratoriodien hankkeilla on kehitetty osaamiseen perustuvaa tuotantoa. Pohjois-Karjalassa on rahoitettu mm. Joensuun tiedepuisto Oy:n koulutus- ja tutkimustilojen laajentamista sekä Tuotekehityskeskusta. Yritysrahoitusta on suunnattu muovi- ja metal-

lialaan, puuteollisuuteen sekä tietoa- ja viestintäteknologiaan. Pohjois-Savossa on rahoitusta kohdennettu eniten tulevaisuuden toimialoille, kuten IT ja hyvinvointi. Etelä-Savossa on tuettu erityisesti ammattikorkeakoulutoimintoja sekä yliopistollista koulutusta ja tutkimusta tukevia hankkeita.

Vuoden 2002 loppuun mennessä on vaikutettu lähes 13 000 uuden työpaikan syntymiseen. Uusia yrityksiä on syntynyt yli 2 100 ja koulutukseen on osallistunut 61 700 henkilöä. Ohjelma eteneekin asetettuihin tavoitteisiin nähden etuajassa.

Julkista rahoitus on käytettävissä kaudella 2000–2006 yhteensä 1 253 miljoonaa euroa, josta EU:n rakennerahastojen osuus on 627 miljoonaa euroa. Yritykset osallistuvat ohjelman toteutukseen arviolta 1 305 miljoonalla eurolla. Rakennerahasto-

varoista oli maaliskuun loppuun mennessä sidottu hankkeisiin 279 miljoonaa euroa.

Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelman kohdealueena ovat Etelä-Savon, Kainuun ja Pohjois-Savon maakunnat.

Ohjelman etenemistä käsiteltiin seurantakomitean kokouksessa 10.–11.6.2003 Savonlinnassa. Seurantakomitea tutustui toisena kokouspäivänä Savonlinnan seudulla toteutettuihin hankkeisiin.

Anu Nousiainen

Lisätietoja:

Anu Nousiainen

puh. (09) 160 43 457, 040–831 3819

Lisätietoa Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmasta:

http://www.intermin.fi/suomi/eu_ohjelmat

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman tulokset rohkaisevia

Vuonna 2000 käynnistynyt Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma etenee strategian mukaisesti. Ohjelmassa painotetaan yritystoimintaa ja sen verkottumista, klustereiden sekä toimintaympäristön kehittämistä ja osaamista. Siinä panostetaan alkutuotannon kilpailukykyyn, monipuolistetaan maaseudun elinkeinorakennetta sekä edistetään työllistymistä ja ennaltaehkäistään syrjäytymistä. Kehittämisen kohteina ovat sekä vahvat perinteiset toimialat että uudet osaamisohjaukset toimialat. Palveluja ja yritystoimintaa tuetaan osaamiskeskittymillä, joista merkittävin on Multipolis-verkosto.

Vuoden 2002 loppuun mennessä Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmalla on vaikutettu 4 500 uuden työpai-

kan syntymiseen. Yrityksiä on syntynyt noin 500 ja koulutukseen on osallistunut yhteensä 25 800 henkilöä.

Julkista rahoitusta on käytettävissä kaudella 2000–2006 yhteensä 643 miljoonaa euroa, josta EU:n rakennerahastojen osuus on 321 miljoonaa euroa. Alueiden yritykset osallistuvat ohjelman toteutukseen arviolta 410 miljoonalla eurolla. Rakennerahastovaroista on maaliskuun loppuun mennessä sidottu hankkeisiin 141 miljoonaa euroa. Rahoituksen saaneita hankkeita on jo 5 300.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman kohdealueena ovat Lapin maakunta sekä osia Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Keski-Suomen maakunnista.

Ohjelman etenemistä käsiteltiin Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman seurantakomitean kokouksessa 12.–13.6.2003 Pudasjärvellä, Syötteellä. Kokoukseen osallistui myös Euroopan komission aluepolitiikan pääosaston johtaja **José Palma Andrés**. Seurantakomitea tutustui toteutettuihin hankkeisiin toisena kokouspäivänä.

Anu Nousiainen

Lisätietoja:

Anu Nousiainen

puh. (09) 160 43 457, 040–831 3819

Lisätietoa Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmasta:

http://www.intermin.fi/suomi/eu_ohjelmat

Etelä- ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmilla synnytetty uusia työpaikkoja

Etelä- ja Länsi-Suomessa vuonna 2000 käynnistyneet tavoite 2 -ohjelmat ovat edenneet hyvin. Ohjelma-rahoituksella on ollut kysyntää ja hankkeiden toteutus on edennyt pääosin suunnitellusti.

Työpaikkavaikutukset ovat olleet rohkaisevia. Vuoden 2002 loppuun mennessä oli seurantatietojen mukaan vaikutettu yli 17 700 uuden työpaikan syntymiseen. Uusia yrityksiä oli syntynyt 1 700. Uusien yritysten sekä naistyöpaikkojen määrissä ollaan kuitenkin jäljessä asetettuihin tavoitteisiin nähden. Naistyöpaikkojen ja naisyrityksien lisäämiseen tullaan kiinnittämään jatkossa huomioita. Koulutusta tarjottiin runsaasti. Osallistujia oli yhteensä yli 60 000.

Julkista rahoitusta on käytettävissä kaudella 2000–2006 yhteensä

1 256 miljoonaa euroa, josta EU:n rakennerahastojen osuus on 502 miljoonaa. Yritykset osallistuvat hankkeisiin arviolta 1 044 miljoonalla eurolla. Rahoituksen suuntaamisesta päätetään vuosittain maakuntien yhteistyöryhmissä. Pääpaino on alueiden yritystoiminnan ja vetovoimatoimien kehittämisessä sekä osaamisen parantamisessa.

Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelman kohdealueena ovat Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakunnat sekä osia Kymenlaakson, Varsinais-Suomen, Uudenmaan sekä Itä-Uudenmaan maakunnista. Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelma-alueet sijoittuvat Satakunnan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntiin.

Ohjelmien etenemistä käsiteltiin toukokuun lopussa ja kesäkuun alussa pidettävissä seurantakomiteoiden kokouksissa. Länsi-Suomen seurantakomitea kokoontui Kokkolassa 27.–28.5.2003 ja Etelä-Suomen seurantakomitea 2.–3.6.2003 Paraisilla.

Pasi Rantahalvari

Lisätietoja:
Pasi Rantahalvari
puh. (09) 160 44682

Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen ohjelmista löytyy lisätietoa sisäasiainministeriön internet-sivuilla osoitteessa:

http://www.intermin.fi/suomi/eu_ohjelmat

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Itämeren Interreg IIIB -ohjelman seuraava haku vuoden 2004 alussa

Kevään haun hankkeet valittu

Itämeren Interreg IIIB -ohjelman ohjauskomitea kokoontui 2.–3.6.2003 Maarianhaminaan päättämään 14.3.2003 suljetun neljännen hakukierroksen hankkeista. Puheenjohtajana toimi **Ulla Koski** ympäristöministeriöstä ja Suomea edustivat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä, **Tiina Tihlman** ympäristöministeriöstä ja **Martti Ahokas** Keski-Suomen liitosta. Neljännellä hakukierroksella saatiin yhteensä 19 hakemusta joista 17 läpäisi teknisen tarkastuksen. Näistä kuusi hanketta läpäisi arviointitiimin ja sihteeristön suorittaman laadullisen tarkastuksen, yksi (New Hansa) kuitenkin ilman siihen sisältyviä huomattavia investointeja. Käydyssä keskustelussa esitettiin myös eräiden muiden hankkeiden hyväksymistä. Suomen delegaatio toi esille kansallisessa työryhmässä (27.5.2003) sovittuja näkemyksiä. Lopulta komitea hyväksyi kaikki laa-

dullisen tarkastuksen läpäisset hankkeet yhtä (SUBARON) lukuun ottamatta sekä yhden muun hankkeen (NECL).

Hyväksytyt kuusi hanketta ovat:
– South Baltic Four Corners
– Barents 2010
– Baltic Balance
– North East Cargo Link (NECL)
– INTRASEA
– New Hansa

Kaikki kuusi hanketta hyväksyttiin erinäisin ehdoin. New Hansa -hankkeeseen sisältyneistä investoinneista päätetään erikseen kirjallisella menettelyllä.

Yksikään valituista hankkeista ei ole suomalaisvetoinen, mutta Barents 2010-, NECL-, INTRASEA- ja New Hansa -hankkeissa suomalaisten partnereiden osuus on merkittävä ja suomalainen intressi vahva. Kahdessa muussa hankkeessa ei ole suomalaisia partnereita.

Hankepäätösten lisäksi kokouksessa saatiin tietoa erilaisista ajankoh-

taisista asioista. Sihteeristö ilmoitti, että ensimmäinen ns. Quality Workshop järjestetään syksyllä ja on tarkoitettu ”makroaluehankkeille” (toimenpidekokonaisuus 1.1.).

Kohti seuraavaa hakukierrosta

Edellisessä ohjauskomiteakokouksessa päätetyn mukaisesti syksyllä ei järjestetä hakua, vaan viides hakukierros ajoittuu vuoden 2004 alkuun, jolloin uudet jäsenmaat voivat osallistua siihen täysipainoisesti. **Viides hakukierros avataan 12.1.2004 ja suljetaan 27.2.2004.** Sihteeristön arvioon mukaan hakemuksia on odotettavissa huomattavasti enemmän kuin neljännellä kierroksella. Päätökset viidennen hakukierroksen hankkeista tehdään ohjauskomitean kokouksessa 3.–4.6.2004.

Arviot hakemusten suuresta määrästä perustuvat mm. kolmannen sie-

>

menrahahaun (seed money) tuloksiin. Kevättalvella järjestettyyn hakuun saatiin lähes kolminkertainen määrä hakemuksia edellisiin kierroksiin verrattuna. Hakemuksia saatiin 32, joista 16 hyväksyttiin. Hakemuksista kaksi oli suomalaisvetoista, mutta kumpaakaan ei hyväksytty. Kolmannella kierroksella oli käytössä rahaa myös hakijamaiden, Venäjän ja Valko-Venäjän vetämille hankkeille (80.000 euroa), joka sidottiin kokonaisuudessaan. Hyväksytyistä hankkeista kokonaista 10 oli hakijamaiden vetämiä. Yhtään venäläisten tai valko-venäläisten vetämää hankehakemusta ei jätetty.

Ennen seuraavaa varsinaista hakukierrosta järjestetään vielä partnerihakutilaisuus 15.–17.6.2003 Gdanskissa ja yksi (neljäs) siemenrahahaku, jotka molemmat rajataan kosemaan toimenpidekokonaisuuksia 2.1. (kaupunkien kehittäminen ja verkostointi), 2.2. (liikenne ja tietoliikenne) sekä 3 (hallinnon kehittäminen). Neljäs siemenrahahaku avataan kesäkuun lopulla ja suljetaan 8.9.2003. EU:n enimmäisrahoitus on nostettu 10.000 euroon (aiemmin 5.000 euroa), jonka lisäksi vaaditaan saman verran kansallista rahoitusta. Näillä näkymin neljännellä hakukierroksella ei ole käytettävissä rahaa hakijamaiden partnereille.

Sihteeristöön haetaan uutta programme manageria – mielellään suomalaista!

Edellisessä Alue-Integraattorissa tiedotettiin eräistä muutoksista ohjelman sihteeristön sisäisessä työnjaossa. Sen jälkeen ”programme managerina” toimiva **Olli Löytynoja** on ilmoittanut palaavansa Suomeen kesän jälkeen. Häneltä vapautuva paikka oli haettavissa 20.6.2003 asti. Ruotsalaiset ja saksalaiset hakijat on suljettu pois tästä hausta (koska Ruotsi ja Saksa ovat jo hyvin edustettuna sihteeristössä), mutta muuten paikkaa ei ole ”kiintiöity” millekään maalle.

Harry Ekestam

Pohjoisen Periferian Interreg IIB -ohjelmassa kaivataan enemmän hakemuksia

Seuranta- ja ohjauskomitea kokoontui valitsemaan kevään haun hankkeet ja pohtimaan toteuttamisen vauhdittamista

Ohjelman seuranta- ja ohjauskomitea kokoontui 12.–13.6.2003 Savonlinnassa päättämään mm. 14.3.2003 suljetun neljännen haun hankkeista. Puheenjohtajana toimi **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä ja Suomea edustivat **Esko Lotvonen** Lapin liitosta ja **Riitta Koskinen** Etelä-Savon maakuntaliitosta. Neljännellä hakukierroksella saatiin seitsemän hakemusta, eli suunnilleen saman verran kuin edellisellä kierroksella. Kaikki olivat läpäisseet teknisen tarkastuksen ja kansalliset neuvoo-antavat ryhmät olivat arvioineet ne ja antaneet niistä lausuntonsa. Käydyin keskustelun perusteella komitea hyväksyi seuraavat neljä hanketta erinäisin ehdoin:

- PNASTINA
- BRANDR
- RUBIES
- YEF

Näistä yksi (RUBIES) on suomalaisvetoinen, muissa ei ole suomalaisia partnereita. PNASTINA-hanketta on kuitenkin tarkoitus laajentaa suomalaisella partnerilla. Kolmea muuta hanketta kehoitettiin kehittämään hankettaan ja jättämään uusi hakemus. Näissä hankkeissa oli puutteita mm. kumppanuudessa (liian vähän tai vääränlaisia) ja niiden kytkennässä käyttäjiin.

Erilaisista tukitoimista (partenariaatit, mikro/valmistelurahoitus, alueelliset kontaktipisteet jne.) huolimatta hakemusvirta on säilynyt odotettua heikompana. Lisäksi useiden hyväksytyjen hankkeiden käyntiinlähtö on ollut verkkasta eikä maksutuksia ole voitu tehdä suunnitellussa määrässä. Pahimmassa tapauksessa tämä voi ns. N+2 säännöstä johtuen johtaa siihen, että osa ohjelman EU-rahoinnuksesta menetetään. Savonlinnassa pohdittiinkin erityisesti mitä voitaisiin tehdä hakemusten määrän ja laadun lisäämiseksi ja hyväksytyjen hankkeiden toteuttamisen jouduttamiseksi. Päätettiin mm. lisätä

sihteeristön mahdollisuuksia tukea hakijoita ennen hakemuksen jättämistä ja siirtyä ensi vuonna (syksyn hakukierroksen jälkeen) jatkuvaan hakuun ja mahdollisesti useampaan kuin kahteen päätöskokoukseen vuodessa. Kokouksessa käsiteltiin myös ohjelman ensimmäistä vuosiraporttia ja saatiin väliarvioitsijoiden raportti työn etenemisestä. Lisäksi päätettiin syksyllä toteutettavan viidennen hakukierroksen tarkemmita päivämääristä: haku avataan 1.7.2003 ja suljetaan 15.9.2003 ja hankkeista päätetään 27.–28.11.2003. Syksyn partenariaattitilaisuus järjestetään 16.–17.10.2003 Hurtigruttenlaivalla Trondheimin ja Bodön välillä. Enemmän tietoa Savonlinnan kokouksen päätöksistä tullaan antamaan ohjelman kotisivulla www.northernperiphery.net.

Muutoksia ohjelman sihteeristössä/hallinnossa – päällikön paikka tulee hakuun

Ohjelman (ja sen edeltäjän) sihteeristön pitkäaikainen päällikkö Tuovi Härmä on ilmoittanut lopettavansa ja palaavansa Suomeen kesäkuun lopulla. Tuovin panos vanhan Art. 10 ohjelman loppuun saattamisessa ja uuden Interreg IIB ohjelman käynnistämässä oli aivan keskeinen ja hänen kokemustaan on vaikea korvata. Ohjelman hallintoa tukeva ryhmä (PMG) kokoontui toukokuun puolivälissä pohtimaan syntynyttä tilannetta. Päätettiin antaa sihteeristölle ja hallintoviranomaiselle (Västerbottenin lääninhallitus) tehtäväksi selvittää mahdollisuudet tarkistaa niiden välistä sekä sihteeristön sisäistä työnjakoa ennen kuin päätetään jatkotoimista. Saadun selvityksen perusteella päätettiin Savonlinnassa laittaa Tuovin paikka hakuun kesäkuun lopulla. Hakemusaika tulee päättymään elokuun alussa ja haastattelut järjestetään elokuun loppupuolella. **Asiasta kiinnostuneiden on syytä seurata ohjelman kotisivuja (ks. edellä).**

Harr Ekestam

Espon-tutkimusohjelmasta puristetaan tuloksia koheesioraporttiin

Espon-tutkimusohjelmasta (European Spatial Planning Observation Network) järjestettiin toukokuun alussa seminaari, jonka tarkoituksena oli yhteisen viitekehyksen luominen käynnissä oleville 16:lle tutkimusprojektille. Tarkoituksena on tukea sitä, että Espon-ohjelman tuloksia voitaisiin hyödyntää jo alkusyksystä 2003 tulevan rakennerahastuudistuksen suuntaviivoja käsittelevän kolmannen koheesioraportin valmistelussa. Tämän mukaisesti seminaarissa pyrittiin löytämään yhteistä näkemystä aluekehityksen ja -suunnittelun kannalta tärkeitä peruskäsitteistä, luokittelusta, metodeista, indikaattoreista, tietopohjasta ja kartallisista esitystavoista. Seminaarissa myös välitettiin tietoa ja vaihdettiin käsityksiä Espon-tutkimushankkeiden alustavista tuloksista ja niiden käyttökelpoisuudesta mainittujen yleisempien tavoitteiden näkökulmasta.

Seminaariin osallistui noin 130 tutkijaa, konsulttia ja virkamiestä uusista ja vanhoista jäsenmaista sekä Norjasta ja Sveitsistä, Euroopan komissios-

ta, OECD:stä sekä Espon sihteeristöstä.

Seminaari antoi läpileikkauksen ensimmäisinä käynnistyneiden ESPON-projektien alustavista havainnoista samoin kuin myöhemmin käynnistyneiden projektien lähestymistavoista, käsitteistöstä, tutkimusmetodeista jne. Tältä osin seminaari palveli hyvin yhteisen Espon-viitekehyksen luomista. Missä määrin Espon-ohjelman alustavat tulokset ovat käyttökelpoisia kolmannen koheesioraportin valmistelun kannalta on projektien keskeneräisyyden vuoksi kuitenkin vaikeasti arvioitavissa. Tämä riippuu paljolti siitä työstä, jota tullaan tekemään kuluvaan kesän aikana ja joka raportoidaan projektien seuraavissa väliraporteissa elokuussa 2003. Keskeistä on myös se, kuinka hyvin tutkimushankkeita integroiva ”Spatial Tools” -projekti (3.1) kykenee kokoamaan synteesiä eri hankkeiden havainnoista ja johtopäätöksistä.

Seminaarin jälkeen pidetyssä Esponin seurantakomitean kokouksessa todettiin seminaari onnistuneek-

si, mutta kiinnitettiin samalla huomiota seikkoihin, joihin ei oltu vielä panostettu riittävästi. Näitä olivat mm. sosiaalisen- sekä aikaulottuvuuden samoin kuin kestävä kehityksen puutteellinen huomioiminen. Myös alueiden välisiin virtoihin haluttiin kiinnittää enemmän huomiota sekä karsia tutkimushankkeitten päällekkäisyyksiä. Espon-koordinaatioyksikkö laatii kesäkuussa pidettävään projektipäälliköiden kokoukseen ohjeistuksen, jonka avulla eri tutkimushankkeitten raportoinnin sovittaminen yhteiseen Espon-viitekehykseen voidaan varmistaa.

Suomen edustajat Esponin seurantakomiteassa vaihtuvat. Sisäasiainministeriön edustajaksi on **Ulla Blombergin** tilalle nimetty **Antti Valle**, ympäristöministeriön osalta **Harri Pitkäranta** jatkaa **Risto Kärkkäisen** tilalla.

Espon-yhteisöaloiteohjelmasta ja sen alaisista tutkimushankkeista löytyy tietoa verkkosivuilta www.espon.lu.

Antti Valle

Aluepolitiikka pääministeri Anneli Jäätteenmäen hallituksen ohjelmassa

Hallitus harjoittaa sosiaaliseen ja alueelliseen tasa-painoon tähtäävää politiikkaa. Eroja alueiden kehittämisedellytyksissä kavennetaan. Tavoitteena on muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen sekä palvelurakenteen turvaaminen koko maassa.

Alueiden menestys tukee koko kansantalouden kasvua ja heijastuu koko maahan. Alueiden osaamista, yrittäjyyttä ja työllisyyttä vahvistetaan. Näin tuetaan kasvua ja luodaan edellytykset hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden ylläpitämiselle. Panostetaan alueiden kilpailukykyyn parantamiseen voimistamalla niiden osaamista, omia vahvuuksia sekä lisäämällä alueiden kehittämisen omaehtoisuutta. Aluehallintoa ja seudullista yhteistyötä kehitetään näitä tavoitteita tukien.

Maakunnan liittojen roolia aluekehityslain mukaisina aluekehitysviranomaisina kehitetään vahvistamalla niiden asemaa maakuntien kehittämiseen tarkoitettujen voimavarojen suuntaamisessa.

Valtion alue- ja keskushallintoa uudistetaan lisäämällä sektoriviranomaisten välistä yhteistyötä, alue-tasolla tapahtuvaa koordinaatiota sekä yhtenäistämällä aluejaotusta. Kainuun hallintomallikokeilua jatketaan tehtyjen päätösten mukaisesti.

Paikallishallinnon palveluiden tarjonnan ja saata-vuuden turvaamiseksi lisätään uuden viestintä- ja tietotekniikan sekä yhteispalvelupisteiden roolia.

Valtion toimintojen alueellistamista jatketaan. Valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle toteutetaan maan tasapainoista kehitystä edistäen, alueiden olemassa olevia vahvuuksia hyödyntäen ja tukien. Hallintoa kehitettäessä, aluerajoja muutettaessa ja toimintoja alueellistettaessa turvataan palvelut molemmilla kielillä.

Osaamiskeskittymien muodostumista maan kaikkiin osiin tuetaan. Huolehditaan koko maan edellytyksistä hyötyä teknologia- ja osaamisrahoituksesta sekä tätä kautta syntyvästä kasvusta. Yliopistojen ja korkeakoulujen sekä ammattikorkeakoulujen toiminnan alueellista vaikuttavuutta lisätään.

Aluekeskusten vahvistamiseksi aluekeskusohjelmaa kehitetään ja sen toteuttamista tehostetaan suoritetavien arviointien pohjalta. Aluekeskusohjelmalla tuetaan myös niitä ympäröivien seutujen kehitystä.

Päivitetään maaseutupoliittinen ohjelma. Siinä painotetaan maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten parantamista sekä julkisten peruspalveluiden saatavuuden turvaamista uusien toimintamallien avulla ja uutta viestintä- ja muuta teknologiaa hyödyntämällä.

Aluepolitiikassa huomioidaan saariston erityisolosuhteet.

Osaamiskeskusohjelmalla tuetaan erityisesti hyvinvointipalvelujen, elinkeinoelämän ja teollisuuden kansainvälisesti kilpailukykyisen huippuosaamisen kehittämistä. Osaamis- ja teknologiakeskusten avulla parannetaan myös keskusten ulkopuolisten alueiden osaamis- ja teknologiaperustaa.

Kaupunkipolitiikalla huolehditaan kaupunkiseutujen kilpailukykyistä ja edellytyksistä sosiaalisesti tasapainoiseen kehitykseen. Kaupunkiverkkoa kehitetään kokonaisvaltaisesti, erikokoisten kaupunkiseutujen tarpeet huomioon ottaen. Kaupunki- ja maaseutupolitiikan toisiaan tukevaa yhteistyötä lisätään.

Helsingin seudun kuntien ja valtion välistä yhteistyömenettelyä kehitetään edelleen. Yhteistyötä ja yhteistä päätöksentekoa tiivistetään asunto-, liikenne- ja yhdyskuntasuunnittelua koskevissa kysymyksissä. Hallitus asettaa selvityshenkilön tekemään ehdotuksia Helsingin ja sen lähialueen kuntien seudullisen yhteistyön kehittämiseksi sekä valtiovallan osallistumisesta kansallisesti tärkeisiin kehittämishankkeisiin seudulla.

Valtion talousarvion valmistelun yhteydessä arvioidaan vuosittain erikseen talousarvioesityksen aluepoliittiset vaikutukset.

Alueellisen kehittämisen ohjelmiin osoitetaan riittävät taloudelliset voimavarat. Alueiden kehittämisen kannalta merkittäviä voimavaroja kootaan yhteen ja alueellistetaan sekä lisätään sitomattomien maakunnallisten kehittämisvarojen osuutta. EU:n rakennerahasto-ohjelmien hyödyntämistä parannetaan alueiden omista lähtökohdista. Ohjelmien kansallista hallintoa ja seurantaa selkeytetään ja yksinkertaistetaan.

EU:n rakennerahastopolitiikkaa uudistettaessa Suomen tavoitteena on liittymissopimuksessa tunnustettujen pysyvien erityispiirteiden huomioon ottaminen sekä Suomen säilyminen Unionin aluekehitysohjelmien piirissä. Pohjois- ja Itä-Suomen tulee säilyä EU:n korkean tason tuen piirissä ja nykyisen tavoite 2 -tukea vastaavan tukijärjestelmän toteuttamisen on jatkettava. Kohdentamalla tuki heikoimmille alueille lisätään EU:n rakennerahastopolitiikan vaikutavuutta edelleen.

Aluekehityksen turvaamiseksi huolehditaan liikenneväylien ja liikenneyhteyksien ylläpidosta sekä nopeiden ja kohtuuhintaisten tietoliikenneyhteyksien saatavuudesta koko maassa.

Etätöiden tekemistä edistetään sekä poistetaan sen esteitä. Selvitetään mahdollisuudet turvata osaavan työvoiman saanti voimakkaasti väestöään menettävillä alueilla.

Aluehallintoa kehitetään – voimavaroja kootaan yhteen

Hallitusohjelman aluepoliittiset tavoitteet ja hallinnon kehittämistavoitteet liittyvät useassa kohdassa toisiinsa.

Aluehallintoa on uudistettu 1990-luvulla monin olennaisin osin. Uudistukset ovat toisaalta olleet yksittäisiä ja aluehallinnon kokonaisuus on jossain määrin hajanainen. Aluehallinnon kansanvaltaisessa ohjauksessa on myös selkeyttämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia.

Samaa hajanaisuutta voidaan nähdä alueelliseen kehittämiseen kohdennettavassa rahoituksessa. Useassa yhteydessä on tullut esiin tarve selkiinnyttää rahoitusta ja hallinnointia. Eräs vastaus selväpiirteisyyden tarpeeseen on Kainuun hallintokeilu. Alueellisen kehittämisen määrärahoja kootaan yhteen vuoden 2005 valtion talousarviossa Kainuun osalta.

Ministeri **Manninen** totesi Lahdessa: ”Vaikuttavia tapoja yksinkertaistaa ja tehostaa EU:n alue- ja rakennepoliittikan ja samalla myös kansallisen politiikan hoitoa ovat määrärahojen budjetointi suuremmiksi kokonaisuuksiksi sekä päätösvallan hajauttaminen. Hallitusohjelma edel-

lyttääkin, että alueiden kehittämisen kannalta merkittäviä voimavaroja kootaan yhteen ja alueellistetaan.

Tarkoitukseni on vielä ennen kesälomakautta käynnistää hanke valmistelemaan toimenpiteet, joilla toteutetaan hallitusohjelman linjaukset alueellisesti merkittävien määrärahojen kokoamisesta ja alueellistamisesta, maakuntien liittojen aseman vahvistamisesta näiden voimavarojen suuntaamisessa, aluehallinnon kansanvaltaisen ohjauksen tehostamisesta ja aluehallinnon koordinaation parantamisesta”.

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä käsitteli asian 12.6., jonka jälkeen sisäasiainministeriö asetti aluehallinnon vahvistamishankkeen. Sen tehtävänä on valmistella hallitusohjelman linjausten toteuttamista painottaen alueiden omia kehittämisedellytyksiä ja kehittämistarpeita. Näihin linjauksiin kuuluu muun muassa aluehallinnon tehtävien ja toimivallan lisääminen kiinnittäen erityistä huomiota alueiden kehittämisen kannalta merkittävien julkisten voimavarojen suuntaamiseen ja aluehallinnon toimintojen organisoimiseen. Hankkeessa valmistellaan ja tehdään

ehdotuksia myös aluehallinnon yleisten kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi. Näitä yleisiä tavoitteita ovat tehtävien alueellistaminen ja delegoiminen keskushallinnosta sekä aluehallinnon kansanvaltaisen ohjauksen tehostaminen.

Hankkeen selvitysmieheksi nimettiin Lapin yliopiston rehtori, professori **Esko Rieppula**. Selvityshenkilön pysyviksi asiantuntijoiksi nimettiin professori **Jaakko Nousiainen** ja rehtori, professori **Perttu Vartiainen**. Virkamiessihteeristö koostuu sisäasiainministeriön ja valtiovarainministeriön virkamiehistä.

Selvityshenkilön toimikausi alkaa elokuun ensimmäisenä päivänä 2003 ja päättyy 29.2.2004. Hän tekee tarpeelliset ehdotukset hankkeen tavoitteiden ja hallituksen linjausten toteuttamiseksi.

Selvityshenkilön ehdotusten toteuttamiseksi sisäasiainministeriö ja muut ministeriöt valmistelevat hankkeen toisessa vaiheessa tarvittavan lainsäädännön ja muut yksityiskohdalliset toimenpiteet. Sen määräaika on 31.8.2004.

*Tiina Tikka
Matti Korkealehto*

Alueellistaminen edistää maan tasapainoista kehitystä

Hallitus jatkaa valtion toimintojen alueellistamista pääkaupunkiseudun ulkopuolelle maan tasapainoista kehitystä edistäen ja alueiden olemassa olevia vahvuuksia hyödyntäen ja tukien. Pääministeri **Anneli Jäätteenmäki** täsmensi 21.5.2003 tekemälään valtioneuvoston kanslian päätöksellä alueellistamisen koordinaatioryhmän toiminnan tavoitteita ja tehtäviä. Valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain (362/2002) tavoitteiden ohella koordinaatioryhmän kaiken toiminnan tavoitteena on tukea aluepolitiikan tavoitteita sekä alueellista kehittämistä koskevia ohjelmia ja muita toimenpiteitä. Em. päätöksellä koordinaatioryhmän pu-

heenjohtajaksi nimettiin valtiosihteeriksi **Risto Volanen** ja edellinen puheenjohtaja, maaherra (1.7.2003 alkaen) **Rauno Saari** nimettiin ryhmän jäseneksi.

Pitkäjänteisen ohjelman laadinta käynnistyi

Alueellistamisen koordinaatioryhmä käynnisti kokouksessaan 6.6.2003 hallitusohjelman mukaisen alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman laadinnan. Koordinaatioryhmä valmistelee pitkäjänteisen ohjelman 30.11.2003 mennessä. Ohjelmassa tulee tarkastella myös valtion muita yksiköitä ja toimintoja kuin virastomuodossa hoidettavia. Tarkoitukse-

na on, että ohjelmaa määräajoin ja muutenkin tarvittaessa tarkistetaan. Koordinaatioryhmän tulee edistää hallituksen 5.2.2003 valtion keskushallinnon yksikköjen ja toimintojen alueellistamisen jatkamisesta hyväksymän kannanoton mukaisia hankkeita ja toimenpiteitä. Tarvittavat selvitykset tehdään kuluvan vuoden aikana ja toimenpiteet sisällytetään laadittavaan ohjelmaan.

Keskushallinnon tukitehtävien alueellistaminen kytketään ohjelmaprosessiin, jotta niitä voidaan koota riittävässä määrin yhteen mahdollisesti tehtävittäin ministeriöiden yhteisiin tai eri hallinnonalojen palvelukeskuksiin. Esille nostetaan myös

>

Palveluiden saatavuus ja laatu on osa alueiden kilpailukykyä

Alueiden kilpailukyvyyn entistä olennaisempi osa on palvelujen saatavuus ja laatu. Tavoitteena on laatia valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yhteinen palvelustrategia. Sen avulla pyritään löytämään keinoja paikallis- ja aluehallinnon palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Näitä yhteisiä keinoja olisi mm. yhteispalvelun laajentaminen ja syventäminen.

Hallitusohjelman aluepolitiikka luku sisältää myös yhteispalvelua koskevan kannanoton. Siinä todetaan, että paikallishallinnon palveluiden tarjonnan ja saatavuuden turvaamiseksi lisätään uuden viestintä- ja tietotekniikan sekä yhteispalvelupisteiden roolia.

Yhteispalvelu on julkisen hallinnon asiakaspalvelun joustava järjestämistapa, jossa kansalainen saa usean eri viranomaisen palveluja yhteisestä palvelupisteestä. Yhteispalvelupisteitä on Suomessa yli 180 ja ne ovat sijoittuneet yli 150:een eri kuntaan. Keskeisimmät yhteispalvelupisteiden toimijat ovat kunta, poliisi, KELA, työvoimatoimistot, maistraatit ja Verohallinto. Viranomaisten lisäksi joissakin pisteissä on mukana yksityisiä tahoja kuten Posti sekä paikallinen yhdistys tai yrittäjä.

Yhteispalvelu on saanut jalansijaa hallitusohjelman muissakin kohdissa. Yhteispalvelua linjataan seuraavasti:

- Yrityspolitiikka kohdassa todetaan, että perustetaan yhteensä noin 50 seudullista yritys-palvelupistettä vahvistamaan alueellista yritystoimintaa.

- Tietoyhteiskunta- ja viestintäpolitiikka kohdassa todetaan, että hallitus edistää erityisesti tietoverkko-perusteisten hyvinvointipalvelujen tuottamista ja tarjontaa järjestämällä yleisiä verkko-palveluiden asiointipaikkoja.
- Valtionhallinnon kehittämistä koskevassa luvussa todetaan, että palvelujen saatavuuden ja laadun turvaaminen on ensisijaista valtion paikallistason toimintoja kehitettäessä. Tässä tarkoituksessa tehostetaan myös yhteispalvelujen toteuttamista.
- Työllisyysohjelman kohdassa todetaan, että työvoiman kehittämiskeskukseen kootaan vaikeimmin työllistettävälle tarkoitettuja nykyiset ja uudet palvelut sekä niiden resurssit. Perustettaviin kehittämiskeskukseen tulevat mukaan työvoimatoimisto, kunnat, niiden sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi, KELA, muut asiantuntijat sekä erilaiset palvelutuottajat yhteispalvelupistekokeilussa toteutetun kustannusten jaon tavalla.

Tarvitaan laajaa seutuyhteistyötä

Kunnallisten palvelujen turvaamiseksi tarvitaan myös laajaa seutuyhteistyötä. Monilla seuduilla yhteispalvelu voisi tarjota laajankin palvelukoiman asiakkaille. Valikoima sisältäisi sekä kunnallis- että valtionhallinnon palveluja ja tarvittavilta osin myös yrityssektorin ja ns. kolmannen

sektorin palveluja. Useissa seudullisissa/alueellisissa kehittämishankkeissa on mahdollisuus yhteispalvelun avulla turvata palvelujen saatavuutta. Sisäasiainministeriö onkin tiivistämässä aluekeskusohjelman, osaamiskeskusohjelman ja seutuhankkeen sekä yhteispalveluhankkeen keskinäistä koordinoitua ja toiminnallista yhteistyötä.

Valtakunnallisesti yhteispalvelussa on valmisteilla mm. yhteispalvelulain uudistaminen, markkinointi-kampanjan toteuttaminen ja asiakaspäätteiden lisääminen. Yhteispalvelua koskeva lakiluonnos on ollut laajalla lausuntokierroksella ja tavoitteena on, että eduskunta voi käsitellä esitystä syyskaudella 2003. Tämän vuoden lopussa on tarkoitus järjestää yhteispalvelukampanja, joka sisältää sekä valtakunnallisen yhteispalvelutilaisuuden sekä läänikohtaisia markkinointitilaisuuksia. Sähköisen asiainnoinnin lisäämiseksi on tärkeää, että asiakaspäätteitä on saatavilla yhteispalvelupisteissä, kirjastoissa ja muissa julkisissa tiloissa. Asiakaspäätteet tulee myös varustaa internet-yhteyksin ja kortinlukijalaittein. Yhteispalvelupisteissä kansalaisilla on mahdollisuus saada pisteen virkailijoilta, palvelusihteereiltä, myös neuvoja sähköisessä asiainnissa.

Marko Puttonen

Lisätietoja:
Marko Puttonen
puh. (09) 160 44551

> mahdollisuudet valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yhteisiin palvelukeskuksiin. Tukitehtävien alueellistamiskäytäntöjen yksityiskohtaiseksi selvittämiseksi ja kokemusten kartuttamiseksi suunnitellaan alueellistamishallinnon valmistelun myötä joi-takin selvästi rajattuja tukitehtäväpi-lotteja esimerkiksi henkilöstö-, taloushallinto-, tietohallinto-, tietopalvelu- ja asiakaspalvelutehtävissä siten, että osa niistä voidaan käynnistää jo tämän vuoden lopulla. Koor-dinaatioryhmän alaisuuteen asetetaan

tehtäväryhmittäiset työryhmät valmistelemaan tukitehtävien alueellistamista.

Syksyllä tehdään käynnissä olevan valmistelun pohjalta valmistelua tukevia päätöksiä. Näitä ovat valtioneuvoston periaatepäätös alueellistamisessa noudatettavista henkilöstöpoliittisista periaatteista, valtioneuvoston periaatepäätös hankkeissa hyväksyttävistä kustannuksista ja niiden rahoittamisesta sekä valtioneuvoston ohje hankkeiden taloudellisten vaikutusten ja kustannusten ja hyötyjen arvioinnista.

Sisäasiainministeriö ja koordinaatioryhmä seuraavat valtionhallinnon kehitystä niin, että alueellistamisen toimivaltasäädösten edellyttämät ilmoitukset ja selvitykset tulevat koordinaatioryhmän tietoon ja käsitte-lyyn, kun perustetaan uusi yksikkö tai toiminto, laajennetaan olemassa olevaa toimintaa olennaisesti tai organisoidaan olemassa olevaa toimintaa merkittävästi uudelleen. Toimivaltasäädösten perusteella viriävät toimenpiteet sisällytetään laadittavaan ohjelmaan.

Ilpo Takanen

Seutuyhteistyötä tarvitaan julkisten palveluiden turvaamiseksi

Seutuseminaari

Hallinnon kehittämissyksikössä toimiva seutu- ja paikallishallintotiimi (SEPA) järjesti keskiviikkona 28.5.2003 seutuseminaarin, johon osallistui lähes sata aluekeskusohjelman, seutukokeilualueiden, maakuntien liittojen ja TE-keskusten henkilöä. Aamupäivällä esiintyivät alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen**, kansliapäällikkö **Pekka Kilpi** sekä toimitusjohtaja **Risto Parjanne**. Il-tapäivällä olivat äänessä **Teemu Eriksson**, **Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma**, **Markku Nenonen** sekä **Timo Rantanen** Riihimäeltä ja **Matti Hakomäki** Pohjois-Karjalasta. Ministeri Manninen totesi seutuseminaarissa mm. seuraavaa:

”Suomen julkisella hallinnolla on edessään mittavat haasteet. Työikäisen väestön väheneminen, vanhusväestön määrän kasvu, muuttoliike ja julkinen talous asettavat varsin tiukat kehykset julkisten palvelujen kehittämiseksi ja järjestämiseksi. Pelkistetyksi sanottuna julkisessa hallinnossa ja palveluissa on vähemmällä saatava aikaan enemmän. Haasteet ovat erilaisia maan eri osissa, ja keinovalikoimassa tulee olla laajuutta ja monipuolisuutta.

Seutuistumiskehityksen tukeminen ja sähköinen asiointi ovat keinoja vastata haasteisiin. Seutuistumiseen julkisissa palveluissa kuuluvat kun-

tien yhteistyö palvelujen järjestämisessä, seudulliset valtion palvelut ja laajat yhteiset tukipalvelut. Kaikissa näissä voidaan tietotekniikkaa hyödyntää, jos hallinnon järjestelyt tukevat tehokasta tekniikan käyttöä.

Seutuyhteistyö liittyy hallitusohjelmassa oleellisilta osin aluekehitykseen. Yhteistyön tavoitteena on tukea osaamista, yrittäjyyttä, työllisyyttä, kasvua ja edellytyksiä hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden ylläpitämiselle. Tavoitteiden saavuttamiseksi aluekeskusohjelman ja seutukuntien tukihankkeen yhteistyötä tiivistetään.

Alkaneisiin kokeiluihin sisältyy paljon paikallista selvitystyötä ja seudullisen palvelurakenteen syntymisen edellyttää kokeiluseuduillakin paljon työtä. On tarpeen, että seutuyhteistyökokeilulain voimassaoloaika jatketaan jo hyvissä ajoin ja voidaan tällä tavoin turvata seudullisen rakenteen kehittämistyön perusta.

Kokeilulain valtaporkkanat ovat tulleet käyttöön melko hyvin. Monella seudulla yritystukilain mukaiset yritystuet ovat vain pieni osa valtion tämän tyyppisistä kehittämisspanoksista. Enemmän hyötyä olisi, jos paljon laajempi kirjo tukipäätöksiä olisi samanaikaisesti yhteistarkastelussa. Lain kannustimet ovat toimineet paremmin elinkeinopolitiikassa, sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä koulutuksessa ja kulttuurissa kuin kaavoituksessa ja ympäristönsuojelussa.

Seudulliset palvelut eivät koostu ainoastaan kuntien palveluista. Valtion alue- ja paikallistason toimijoiden palvelut ovat tärkeä osa seutujen palvelurakennetta. Tavoitteena on oltava, että kaikki valtion palvelut ovat saatavissa kaikilla seuduilla. Tämä edellyttää valtion ja seudun toimijoiden aktiivista yhteistyötä palvelujen tuottamisessa. Tähän tarkoitukseen on syytä laatia yhteinen palvelustrategia, jota toteuttamalla turvataan palveluiden saatavuus ja laatu.

Sähköisellä asioinnilla voidaan parantaa huomattavasti kuntalaisten asemaa, jos heille voidaan tarjota palveluita myös verkon kautta. Työ on kuitenkin aloitettava toimintatapojen uudistamisesta, mikä tehdään koko julkishallinnon yhteistyönä eli valtion ja kuntien on löydettävä yhteinen kehittämisen tahto ja keinot.

Sisäasiainministeriö on esittänyt tietoyhteiskuntaohjelmaan verkkopalveluiden aikaansaamista ja yhden yhteisen kortin rakentamista. Vuoteen 2005 mennessä kaikki merkittävät peruspalvelut tulee olla kansalaisten ja yritysten käytettävissä myös verkon kautta. Ensin palvelut suunnitellaan ministeriövetoisesti ja otetaan käyttöön kaikilla hankkeeseen mukaan tulevilla alueilla ja seuduilla. Palvelut liitetään kiinteäksi osaksi seutukuntien omia tietoteknisiä ympäristöjä.”

Eino Hosia

Osaamiskeskuksia ja muita osaamiskeskittymiä vahvistetaan

Osaamisperusteinen alueellinen kehittäminen on nostettu hallitusohjelmassa keskeiseen asemaan. Osaamiskeskuksiin liittyviä tavoitteita on kirjattu useaan eri politiikkalohkon alueelle (alue-, elinkeino-, kulttuuri- ja ympäristöpolitiikka), mikä entisestään korostaa toiminnan poikkiallennollista luonnetta. Ministeri **Manninen** linjasi tulevaa osaamisperus-

teista alueellista kehittämistä Espoon Innopolissa 22.5. pidetyssä seminaarissa, johon oli kokoontunut alueilta osaamiskeskusten asiantuntijoita ja osaamiskeskustyöryhmän jäseniä.

Osaamiskeskusohjelmaa vahvistetaan ja erityisenä tavoitteena on osaamis- ja teknologiakeskusten avulla parantaa keskusten ulkopuolisten alueiden osaamis- ja teknologiapere-

rustaa. Hallituksen tavoitteena on huolehtia koko maan edellytyksistä hyötyä teknologia- ja osaamisrahoituksesta sekä tätä kautta syntyvästä kasvusta. Tavoitteen saavuttamiseksi tuetaan osaamiskeskittymien muodostumista maan kaikkiin osiin.

Hyvänä esikuvana osaamiskeskusten alueellisen vaikuttavuuden laajen-

>

tamisesta on ollut Pohjois-Suomen Multipolis-verkosto, jossa Oulun osaamiskeskuksesta käynnistettäviin kehittämishankkeisiin pyritään aktiivisesti saamaan mukaan myös etäämpänä sijaitsevia pohjoissuomalaisia yrityksiä, oppilaitoksia ja tutkimusyksiköitä. Tarkoituksena on koota Multipolis-verkostosta saatuja kokemuksia myös muiden alueiden hyödynnettäväksi. Vastaavatyypistä osaamiskeskustyöryhmän aktivoimaa osaamisalakohtaista alueiden välistä yhteistyötä on vuoden 2003 alusta käynnistynyt mm. Kaakkois-Suomessa, Varsinais-Suomessa ja Perämeren kaarella Metallialan verkosto-osamiskeskuksesta.

Osaamiskeskuksia hyödynnetään jatkossa entistä voimakkaammin osaamisintensiivisten yritysten liiketoiminnan kehittämisessä, erityisesti kansainvälistymiseen liittyen. Uusien innovaatioiden nykyistä tehokkaampi tuottaminen edellyttää suurten kaupunkiseutujen osaamiskeskusten keskinäisten kytkentöjen vahvistamista. Suurten kaupunkiseutujen keskeisten toimijoiden yhteistyötä tiivistetään kehittämällä osaamiskeskusohjelman pohjalta erillinen erityisesti suurten kansainvälisissä verkostoissa olevien kaupunkiseutujen ja niiden yritysten kehittämistarpeita tukeva väline. Kaupunkiseudut on saatava niin houkutteleviksi, että näille seuduille saadaan kansainvälisiä

huippuosaajia opiskelemaan, teemmään tutkimusta ja elinkeinoelämän palvelukseen.

Osaamiskeskusohjelma on osa kansallista ja alueellista innovaatiopolitiikkaa ja siinä keskitytään vain valittujen kansainvälisesti korkeatasoisten huippuosaamisalojen kehittämiseen. Osaamiskeskuksissa toiminnan painopiste on kapeiden kärkiosaamisalojen kehittämisessä yhteistyössä yritysten, teknologiakeskusten, tutkimus- ja koulutuslaitosten sekä paikallis- ja aluehallinnon kanssa. Sen sijaan esimerkiksi aluekeskusohjelmassa edistetään laaja-alaista seudullista elinkeinopolitiikkaa, seudullista hyvinvointipalvelujen tarjontaa sekä kuntien välistä yhteistyötä myös muussa seudullisessa kehittämistoiminnassa. Sisäasiainministeriön hallinnonalan keskeisten hankkeiden kansallista koordinaatiota tehostetaan ja hankkeiden välistä työnjakoa selkeytetään.

Osaamiskeskusohjelman lisäksi laaja-alaista alueellista osaamisen kehittämistä (ml. muut osaamis-keskitymät) tulee toteuttaa myös muilla siihen soveltuvilla aluekehittämisen välineillä esimerkiksi aluekeskusohjelman, maaseutuohjelman ja EU:n tavoiteohjelmien avulla. Valtakunnallisten alueiden kehittämistavoitteiden hyväksymisen yhteydessä täsmennetään miten osaamiskeskusohjelmaan kuulumattomia osaamiskeskittymiä

vuosina 2004–2006 vahvistetaan. Hallitus myös lisää maakuntien päätettävissä olevan ns. sitomattoman maakunnan kehittämISRahan määrää. Sitä kohdistetaan alueiden osaamisperustan vahvistamiseen.

Osaamiskeskusohjelman vahvistaminen edistää osaltaan aloittavien ja kasvuvaiheen osaamisintensiivisten yritysten syntymistä ja kehittymistä, joiden toimintaa hallitus tukee suuntaamalla julkisen pääoma-rahoituksen painoa siemen- ja kasvuvaiheen yrityksiin sekä alueellisiin rahastoihin. Teknologiapoliittikan ja -rahoituksen pitkäjänteinen kehittäminen on osa alueellisesti tasapainoisen ja yrittäjyyttä korostavan toimintaympäristön rakentamista. Hallitus tekee merkittävän lisäpanostuksen julkiseen tutkimus- ja tuotekehitysrahoitukseen.

Osaamiskeskusohjelman vahvistaminen parantaa alueiden kykyä hyödyntää kansallista ja kansainvälistä tutkimus- ja kehitysrahoitusta. Osaamiskeskukset pyritään myös entistä tiiviimmin kytkemään mukaan kansalliseen teknologia- ja innovaatiopolitiikkaan. Valtioneuvoston vuoden 2006 loppuun nimeämien 22 osaamiskeskukseen näkökulmasta on myös tärkeää, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen alueellista vaikuttavuutta ollaan lisäämässä.

Mika Pikkarainen

Aluekeskuksia vahvistetaan, ohjelmaa tehostetaan

Uuden hallituksen ohjelma asettaa keskeiseksi tavoitteeksi aluekehityksen tasapainottamisen. Tavoitetta toteutetaan osaamiseen ja alueiden omaehtoiseen kehittämiseen perustuvalla aluepolitiikalla. Aluekeskuksia vahvistetaan, maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusta edistetään, aluekeskusten ja osaamiskeskusten alueellista vaikuttavuutta ja maaseudun elinvoimaa kehitetään. Aluekeskusohjelman toteutusta tehostetaan syksyllä 2003 saatavien väliarviointitulosten perusteella.

Hallitusohjelman perusteella aluekeskusohjelman toteutuksen suuntaaviivat ovat selkeät. Ohjelmalla on keskeinen asema aluekehityksen ta-

sapainottamisessa, kattaahan se kaikki maakunnat ja kaikki pääkaupunkiseudun ulkopuoliset kaupunkiseudut. Monissa maakunnissa ohjelmaa toteutetaan maakuntakeskuksen lisäksi myös pienemmällä kaupunkiseuduilla. Ohjelma-alueisiin kuuluu 261 kuntaa ja niillä asuu lähes 65 % maamme väestöstä. Lähtökohdat ovat siis erinomaiset uudenkin hallituksen ohjelmallisten tavoitteiden toteutumista ajatellen.

Alueellisen vaikuttavuuden vahvistaminen

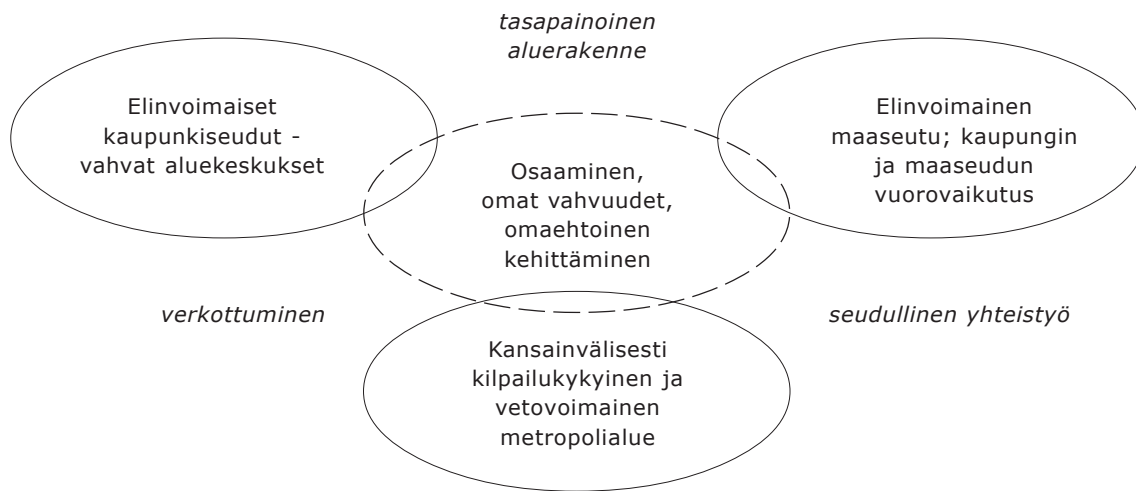
Aluekeskusohjelman toteutuksen kannalta merkittävä on hallitusohjel-

man tavoite ohjelman vaikuttavuuden vahvistamisesta ohjelma-alueiden ulkopuolisilla seuduilla. Se ei sinällään ole uusi eikä vieras tavoite aluekeskusohjelmassa, sillä ohjelman perustavoitteena on toiminnallisiin kaupunkiseutuihin perustuvien aluekeskusten kehittäminen, niin että niiden vaikutus ulottuu laajasti koko maakuntaan.

Ohjelman tähänastisessa toteutuksessa aluekeskusalueiden painopiste on ollut yhteistoimintamallien ja yhteistyöverkostojen kehittämisessä, seudullisen päätöksenteon edellytysten kehittämisessä ja aluekeskusstrategioiden ja niihin perustuvien kär-

>

ALUEPOLITIIKAN PERUSELEMENTIT

kitoimenpiteiden määrittelyssä. Vajaa kaksi vuotta sitten käynnistynyt prosessi ei ole ehtinyt tuottaa sellaisia hankkeita, joiden tulokset olisivat mitattavissa sen paremmin ohjelma-alueilla kuin niiden ulkopuolellakaan uusina työpaikkoina tai aluetalouden vahvistumisena. Aluekeskusohjelman logiikka perustuu siihen, että ensin on saatava kuntoon seudullisen yhteistyön perusrakenteet eikä vain kuntien, vaan myös kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kesken. Kun yhteinen tahto ja näkemys alueen kehityksestä on luotu ja siihen on sitouduttu, ovat edellytykset olemassa vaikuttavien hankkeiden ja niiden rahoituksen toteutukseen.

Aluekeskusohjelman toteutuksessa on seurattu mielenkiinnolla kolmen pienemmän seutukunnan yhteistyötä maakuntansa aluekeskusten kanssa. Nämä ovat Kauhajoen verkostopilotti, Keski-Karjalan ja Pielisen Karjalan seudut. Valtioneuvoston nimesi Kauhajoen seudun pilotiksi, jonka verkottumista erityisesti Seinäjoen seudun, mutta myös muihin aluekeskuksiin seurataan ja arvioidaan. Tarkoituksena on kehittää toimintamallia siihen, kuinka pienemmät seudut voisivat verkottua aluekeskuksiin ja löytää omien kehittämistavoitteidensa, erityisesti elinkeinojen ja osaamisen kehittämiseen ratkaisuja yhteistyöstä aluekeskusten ja osaamiskeskusten kanssa. Kauhajoella toteutunut kehitys on rohkaiseva malli siitä, mitä hallitusohjelman tavoite alueellisen vaikuttavuuden vahvistamisesta voisi käytännössä tarkoittaa.

Pohjois-Karjalassa taas Joensuun seudun aluekeskusohjelma on

muodostunut myös ohjelma-alueen ulkopuolella vaikuttavaksi ohjelmaksi, sillä siihen ovat yhteistyösopimuksin verkottuneet Keski-Karjalan ja Pielisen Karjalan seutukunnat. Tavoitteena on Joensuun seudulla olevan monipuolisen ja korkeatasoisen osaamisen hyödyntäminen.

Vastikään suoritettu, järjestyksessään toinen ammattikorkeakoulujen aluevaikutuksen arviointikierros osoitti myös selkeästi, miten verkostot parhaimmillaan voivat toimia. Neljän huippuyksikön joukossa olivat juuri Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Niillä molemmilla oli vaikuttavia näyttöjä yhteistoiminnasta toiminta-alueensa aluekeskusten ja niihin verkottuneiden seutujen ohjelmien käytännön toteutuksessa. Aluekeskusohjelmista samoin kuin osaamiskeskusohjelmista on muodostunut yhteistyöalusta ja toteutusinstrumentti kuntien, kunnallisten elinkeinopoliittisten organisaatioiden, yritysten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen verkostoille ja hankkeille.

Aluekeskusohjelma 2004–2006

Aluekeskusohjelman ”suuri” väliarviointi valmistuu syksyllä. Arviointihan on toteutettu konsultatiivisella otteella, ts. arvioitsija on puolivuositain antanut ”pienet” väliarviointinsa eli palautteen alueille ja sisäasiainministeriölle siitä, miten ohjelmien käytännön toteutus on edennyt. Tarkoitus on ollut, että palaute sparraisi niin ministeriötä kuin alueitakin toiminnan jatkuvaan tehostamiseen ja menettelytapojen uudelleenarviointiin.

Syksyn väliarviointitietojen perusteella päätetään valtioneuvostossa vielä ennen joulua ohjelman jatkosta. Päätöksen kohteena ovat ohjelman painopisteet kaudelle 2004–2006, ohjelmassa jatkavien alueiden ja siihen mahdollisesti uusina alueina otettavien tai ohjelmaan verkottuvien seutujen nimeäminen sekä jatkoa koskevien evästysten antaminen niin keskushallinnolle kuin alueillekin. Päätöksen valmistelu tehdään tiiviissä yhteistyössä valtioneuvoston käsittelyyn syksyllä saatettavan aluepoliittisen tavoitepäätöksen valmistelun kanssa.

Sisäasiainministeriö tulee antamaan jo syyskauden alussa alueille informaation siitä, kuinka ohjelma-alueiden tulee valmistautua ohjelmakauden loppujaksoon. Tarkoituksena on edetä kaksivaiheisesti: alueilta pyydetään lokakuun loppuun mennessä strategiset linjaukset ohjelmien pääpainopisteistä, toimintalinjoista ja kärjistä sekä niiden tavoitellusta vaikutuksesta koskien vuosia 2004–2006. Vuoden 2004 perusrahoitusta varten edellytettävät toiminta- ja taloussuunnitelmat tullaan pyytämään kuten tähänkin asti vuoden 2004 alkuun mennessä.

Aluekeskusohjelman 2004–2006 arviointi kilpailutetaan syksyllä. Ohjelman toteutuksessa tullaan seuraamaan tuloksia ja vaikutuksia elinkeinojen kehittämiseen, työllisyyteen, aluetalouteen ja seutujen vetovoimaan. Tämä muuttaa myös arvioinnin kriteerejä kohta päättyvään jaksoon 2001–2003 verrattuna.

Ulla-Maija Laiho

Maaseudun ja saariston kehittämistä vauhditetaan

Hallitusohjelman mukaan maaseutupoliittinen ohjelma päivitetään. Siinä painotetaan maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten parantamista sekä julkisten peruspalveluiden saatavuuden turvaamista uusien toimintamallien avulla ja uutta viestintä- ja muuta teknologiaa hyödyntämällä. Ohjelman toteuttamiseksi tiivistetään ministeriöiden välistä yhteistyötä.

Nykyinen maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma on laadittu vuosille 2001–2004 maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän toteuttamana laajana ohjelmaprozessina. Ohjelman päivitys on käynnistetty kevään aikana aloitetulla maakuntakierroksella, joka jatkuu edelleen syksyllä. Maakunnittain keskeiset maaseutupoliittikan toimet ja maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän edustajat käyvät keskustelua maaseudun kehittämisen painopisteistä, edellytyksistä ja konkreettisista hankkeista kullakin alueella. Samalla nostetaan esiin kysymyksiä, jotka tulisi sisällyttää uudistettavaan maa-

seutupoliittiseen kokonaisuohjelmaan. Ohjelma valmistellaan syksyllä asetettavassa työryhmässä, jossa on keskeisten ministeriöiden, alueiden ja muiden toimijoiden edustus.

Monilla muillakin hallitusohjelman kohdilla on selvä yhteys maaseudun kehittämiseen. Hallitus lupaa tukea kylätoimintaa, edistää etätöiden tekemistä ja selvittää mahdollisuudet turvata osaavan työvoiman saanti voimakkaasti väestöään menettävillä alueilla. Nämä asiat olivat esillä myös maaseutuohjelmassa. Esimerkiksi henkilööön kohdistuvista tuista (verohelpotukset, syrjäseutulisät yms.) on tehty laskelmia ja selvityksiä, jotka voidaan päivittää.

Maaseudun palvelujen ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta on erityisen tärkeää hallitusohjelman linjaus kuntapolitiikasta ja peruspalveluiden saatavuudesta sekä nopeiden ja kohtuuhintaisten tietoliikenneyhteyksien saatavuudesta koko maassa.

Yrityspoliitikassa seudullisten yrityspalvelupisteiden perustamisen

odotetaan vahvistavan yritystoimintaa maaseudulla. Hallituksen lupaus vahvistaa naisten ja miesten työssäkäynnin ja yrittäjyyden edellytyksiä toivottavasti näkyy myös yrityspalvelupisteiden mahdollisuudessa tukea naisten yrittäjyyttä siihen suunnattavilla neuvonta- ja rahoitustuotteilla. Samoin osaamiskeskittymien muodostaminen on ollut jo pitkään maaseutupoliittikan tavoitteena. Hallitusohjelmalla tähän työhön annetaan lisävauhtia. Elinkeinopolitiikan toimialoista matkailu- sekä puutuote- ja elintarvikeala on avainasemassa maaseudun kehittämisessä.

Saariston erityisolosuhteet otetaan aluepolitiikassa huomioon. Saaristolakiin perustuva saaristoasiain neuvottelukunta nimetään vaalikaudeksi ohjaamaan saaristopolitiikkaa. Keskeisenä ohjauksena on vuodenvaihteessa valmistunut saaristo-ohjelma, joka myös päivitetään hallituskauden aikana.

Kaisa-Leena Lintilä

Helsingin seudun yhteistyöhön panostetaan

Hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi Helsingin seudun kuntien ja valtion yhteistyömenettelyjen kehittäminen edelleen sekä yhteistyön ja yhteisen päätöksenteon tiivistäminen asunto-, liikenne- ja yhdyskuntasuunnittelua koskeissa kysymyksissä. Hallitus asettaa selvityshenkilön tekemään ehdotuksia Helsingin ja sen lähialueen kuntien seudullisen yhteistyön kehittämiseksi sekä valtiovallan osallistumisesta kansallisesti tärkeisiin kehittämishankkeisiin seudulla.

Edellisellä hallituskaudella Helsingin seudun kuntien ja valtion ja yhteistyön edistämiseksi toimi alue- ja kuntaministerin johtama pääkaupunkiseudun neuvottelukunta, jonka jäsenenä oli keskeisten ministeriöiden johtavat virkamiehet, YTV-kaupunkien kaupunginjohtajat sekä Uuden-

maan ja Itä-Uudenmaan maakuntajohtajat. Neuvottelukunta asetetaan uudelleen heinäkuun alusta, uudistettulla tehtäväkuvalla ja kokoonpanolla: sitä laajennetaan kehyskuntien edustajilla ja vastaavasti sen nimeksi tulee Helsingin seudun neuvottelukunta.

Neuvottelukunta keskittyy YTV-alueen kaupunkien ja niiden kehyskuntien muodostaman Helsingin seudun kaupunkipoliittisiin kysymyksiin. Seudun kehitystä ja kehittämistä arvioidaan kuitenkin koko toiminnallisen Helsingin metropolialueen osalta. Seudulla ei toimisi erillistä ministerin johtamaa yhteistyöelinä asuamista ja siihen liittyvää maankäyttöä ja liikennettä koskien, vaan näitä koskevat tavoitteet painottuisivat Helsingin seudun neuvottelukunnan toiminnassa aiempaa voimakkaammin.

Myös Helsingin seudun yhteistyön

selvityshenkilö aloittaa työnsä heti kesälomakauden jälkeen. Alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** asetti 12.6. hankkeen Helsingin seudun yhteistyön kehittämiseksi. Hankkeen selvityshenkilönä toimii varatuomari **Jussi-Pekka Alanen**. Hanke on kaksivaiheinen; selvityshenkilötyö tehdään tulevan syksyn ja talven aikana ja tarvittavien säädösten ja muiden yksityiskohtaisten toimenpiteiden valmistelu syksyyn 2004 mennessä.

Helsingin seudun yhteistyön kehittämishankkeen tavoitteena on lisätä seudullisen yhteistyön vaikuttavuutta ja parantaa kehitysedellytyksiä Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamiseksi, yhteen sovittaa seudun julkisia palveluja ja toimintoja niiden vaikuttavuuden ja

>

Alue- ja rakennepolitiikan uudistaminen

Pääministeri **Anneli Jäätteenmäen** hallituksen kaudella tapahtuu valmistautuminen sekä kansalliseen että EU:n alue- ja rakennepolitiikan kauden 2007–2013. Hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi on uutta ohjelmakautta varten tehtävä merkittävä uudistus koko alue- ja rakennepolitiikassa.

Uudistuksella on lisättävä sekä kansallisen että EU:n alue- ja rakennepolitiikan vaikuttavuutta, yksinkertaistettava täytäntöönpanoa ja parannettava alue- ja rakennepolitiikan tulosten arviointia sekä lisättävä kehittämisspolitiikan kansanvaltaista ohjausta.

Alue- ja rakennepolitiikan painopisteiksi on asetettava osaamisen vahvistaminen alueilla, yritystoiminnan edellytysten parantaminen sekä aluekehityksen kannalta tärkeän perusrakenteen ja toimintaympäristön kehittäminen.

Suomen nykyinen asema EU:n rakennepolitiikassa on turvattava sekä ongelmallisimman aluekehityksen että rakenteellisten uudistusten alu-

eilla. Maamme rooli Itämeren talousalueella ja EU:n ulkorajalla sekä innovaatioiden siirron edistäminen edellyttävät vahvaa asemaa EU:n raja-alue- ja innovaatio-ohjelmissa.

On luotava edellytykset yli hallinnonalojen ulottuvalle kehittämisspolitiikalle. Ministeriöiden alueelliseen kehittämistoimintaan liittyvät toimenpiteet tulee koota aluekehittämislain nojalla yhteiseksi kehittämisspoliittiseksi linjaukseksi, joka sisältää aluekehitysvarojen alueellistamisen (VNp).

Aluetasolla kehittämisspoliittiset tehtävät on koottava yhteen. Kehittämistoimenpiteet ja alueellistettujen kehittämisvarojen kohdentaminen tulee toteuttaa maakunnallisten kuntayhtymien toimesta yhteistyössä eri alueellisten toimijoiden kanssa. Alue- ja osaamiskeskusten sekä seutukuntien roolia kehittämishankkeiden koajina tulee vahvistaa monenkeskisten ja vaikuttavampien hankkeiden aikaansaamiseksi.

Kehittämistyössä käytettäviä rahoitusvälineitä tulee yhdistää, käyt-

tömahdollisuuksia monipuolistaa ja yritysrahoituksessa painottaa vastikkeellisten rahoitusvälineiden osuutta. Suoraan yritystoimintaan suunnattava rahoitus toteutetaan tuloksellisimmin Finnvera Oyj:n, Tekesin sekä Teollisuussijoitus Oyj:n kautta. Tärkeää on tukea alueellisten pääomarahastojen muodostumista. Seudullisten elinkeinojen kehittämisyksiköiden käyttöön tulee osoittaa pi-enyrityksille tarkoitettu tuki.

Alueellisen kehittämisspolitiikan tuloksellisuuden arviointia parannetaan kokoamalla valtion alueviranomaista tuloseuranta- ja arviointiyksiköt, jotka vastaavat valtakunnallisten tavoitteiden ja kehittämisslinjusten toteutumisesta aluetasolla. Yksiköt toimivat kehittämisspoliittisten varojen hallinto- ja maksuviranomaisina sekä osallistuvat kehittämisvarojen alueellistamisprosessiin.

Alueellista kohdentamista varten luodaan pääkaupunkiseudulle oma kehittämisspoliittinen toimija, tarkistetaan maakunta- ja seutukuntajaot sekä tulosarvioinnista ja hallintotehtävistä vastaavien valtion yksiköiden toiminta-alueet.

*Tapio Välinoro
maakuntajohtaja
maakuntajohtajien puheenjohtaja*

> tehokkuuden lisäämiseksi, vahvistaa seudullista päätöksentekokykyä, lisätä seudun omaa päätösvaltaa suhteessa valtioon sekä tiivistää seudun ja valtion yhteistyötä.

Selvityshenkilö tekee ehdotuksen Helsingin seudulla yhteisesti hoidettavista tehtävistä ja näiden tehtävien piiriin kuuluvista kunnista. Hän tekee ehdotuksen myös yhteisiä tehtäviä hoitavasta seutuhallinnosta, seudun kuntien muusta yhteistyöstä sekä seutuhallinnon ja valtion välisestä yhteistyöstä.

Hanketta ohjaa hallinnon ja aluekehityksen ministeriryöryhmä. Sen toteuttamista seuraa myös Helsingin seudun neuvottelukunta. Selvityshenkilön sihteeristöön kuuluvat sisäasiainministeriöstä **Marko Puttonen**, **Olli Alho** ja **Antti Valle** sekä erikseen nimettävät virkamiehet liikenne- ja viestintäministeriöstä, ympäristöministeriöstä sekä Helsingin seudun kuntien hallinnosta ja Uudenmaan liitosta.

Antti Valle

Valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet

Uuden alueiden kehittämislain mukaisesti valtioneuvosto päättää valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista. Päätöksellä tarkennetaan lain tavoitteita ja osoitetaan alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet valtakunnan tasolla. Valtioneuvosto päättää tavoitteista hallituskauden 2003–2007 ajaksi, mutta linjaa aluepolitiikan tavoitteita myös pidemmällä aikavälillä.

Valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet saatetaan eduskunnan käsiteltäviksi valtioneuvoston selontekona kevätistuntokauden 2004 alkuun mennessä. Aluepolitiikan tehon varmistamiseksi tarvitaan hyvin yhteen sovitettuja toimenpiteitä, joita eri osa-alueet kattava aluepoliittinen kokonaisuus tukee.

Valtioneuvoston tavoitepäätös suuntaa ja sovittaa yhteen maakun-

taohjelmia ja eri hallinnonalojen alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Alueiden kehittämislain mukaan valtion viranomaiset ottavat toiminnassaan huomioon valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, edistävät niiden toteuttamista ja arvioivat toimenpiteidensä vaikutuksia alueiden kehittämisen kannalta.

Valmistelu yhteistyössä

Tavoitepäätös valmistellaan sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämissasastolla yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Sisäasiainministeriö on lähettänyt asian valmistelusta kirjeen kaikille ministeriöille. Ministeriöiltä on pyydetty näkemyksiä siitä, minkä tyyppisiä tavoitteenasetteluja ministeriö haluaa

>

sisällyttää tavoitepäätökseen omalta hallinnonaltaan ja miten ministeriö on edistämässä hallitusohjelman aluekehittämiseen liittyviä linjauksia hallinnonalallaan. Ensimmäinen keskustelukierros käydään keskeisten ministeriöiden kanssa jo ennen kesälomia. Tarkentavat keskustelut päätöksen sisällöstä käydään elo-syyskuussa.

Valmistelun aikana kuullaan myös maakunnan liittoja, Suomen Kuntaliittoa ja keskeisiä järjestöjä. Kuulemistilaisuudet on tarkoitettu järjestää syyskuussa. Tavoitepäätös saatetaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi lokakuussa 2003.

Alustava sisältö

Alueiden kehittämisen yleiset tavoitteet perustuvat alueiden kehittämislakiin sekä hallitusohjelmaan. Valmistelun muita lähtökohtia ovat ALUS-lakityöryhmän ja ”Suomen aluekehittämisstrategia 2013” kannanotot, eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan mietintö (1/2002 vp) valtioneuvoston selonteosta Tasapainoisen kehityksen Suomi 2015, ministeriöiden omille sektoreilleen linjaamat aluekehittämisen tavoitteet, vuonna 2000 hyväksytty edellinen tavoiteohjelma-

päätös sekä maakuntien maakuntasuunnitelmissa ja -ohjelmissa tekemät keskeiset linjaukset.

Hallitusohjelman ja alueiden kehittämislain pohjalta tavoitepäätöksessä on alustavasti ajateltu olevan kolme yleistä tavoitetta:

1. Alueiden kilpailukyvyyn vahvistaminen
2. Palvelurakenteen turvaaminen koko maassa
3. Tasapainoinen aluerakenteen kehittäminen

Toimenpiteet jaotellaan näiden yleisten tavoitteiden mukaisesti hallinnonaloittain. Alueiden kehittämislain mukaisesti toimenpiteitä tulee kohdentaa siten, että otetaan huomioon alueiden omat vahvuudet ja erilaiset kilpailukykyyn vaikuttavat tekijät. Toimenpiteet voivat poiketa eri alueiden välillä johtuen alueiden erilaisuudesta. Toimenpiteet tarkentuvat ministeriöiden kanssa käytävien keskustelujen kuluessa. Lisäksi tavoitepäätöksessä käsitellään alueellisen kehittämisen voimavaroja ja hallinnon kehittämistä.

Hallinnonaloittaiset alueiden kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittämislain mukaan mi-

nisteriöiden vastuu alueiden kehittämisestä on tullut aikaisempaa aktiivisemmaksi. Valtioneuvoston on tarkoitus päättää kesäkuussa niistä ministeriöistä, jotka määrittelevät osana oman hallinnonalansa suunnitellua sektorinsa alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet sekä periaatteet toimenpiteiden alueellisesta kohdentamisesta ja rahoituksesta. Alueiden kehittämisestä annetun asetuksen mukaan hallinnonalan alueiden kehittämistä koskeva suunnitelma on hyväksyttävä sen toiminta- ja taloussuunnitelman yhteydessä, joka lähinnä valmistuu sen jälkeen, kun valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista.

Ministeriöiden alueiden kehittämisen tavoitteista, linjoista ja aikataulusta on tarkoitus keskustella jo tavoitepäätöksen valmistelun yhteydessä, jolloin valtakunnallisiin tavoitteisiin voidaan ottaa mukaan ministeriöiden keskeisinä pitämiä linjauksia. Toisaalta ministeriöt voivat hyödyntää valtakunnallisia tavoitteita omassa hallinnonalakohtaisessa valmistelussaan.

Olli T. Albo

Maakuntaohjelmista muokataan toteuttamissuunnitelmia

Maakuntien kehityksen haluttu suunta kiteytyy maakuntaohjelmiin. Ne on valmisteltu yhteistyössä maakunnan eri toimijoiden kanssa. Maakuntaohjelmat näyttävät suunnan vuosittaiselle toteuttamissuunnitelmalle, jolla vaikutetaan valtion talousarvioon ja alueellisesti tärkeiden hankkeiden toteuttamiseen.

Kesäkuussa kaikissa maakunnan liitoissa on valtuuston hyväksymä joko uudistettu tai tarkistettu maakuntaohjelma. Näin maakunnat lähtevät samanarvoiselta pohjalta muokkaamaan toteuttamissuunnitelmia, jotka otetaan huomioon talousarviota toteutettaessa vuoden 2004 alussa ja vuoden 2005 talousarvion laadinnassa helmikuun kehysneuvotteluista lähtien.

Toteuttamissuunnitelman laadinta on kuumimmillaan alkusyksystä. Asetus edellyttää sen olevan valmis

lokakuun lopussa. Nyt on käynyt selväksi, että tämä takaraja on liian kaukana. Useimmilla alueilla keskushallinnon ja alueviranomaisten tuloskeskustelut alkavat jo lokakuun alussa. Kullakin maakunnalla on mahdollisuus sopeuttaa aikataulu tuloskeskustelujen rytmiin. Näin useimmissa maakunnissa maakunnan yhteistyöryhmä saa toteuttamissuunnitelman käsiteltäväkseen jo syyskuussa.

Sisäasiainministeriö järjestää yhdessä ympäristöministeriön kanssa elo-syyskuun vaihteessa seminaarisarjan Siinä käydään maakuntien yhteistyöalueittain läpi ensimmäistä suunnittelukierrosta koskevia asioita. Tuolloin on vielä mahdollista tarkentaa toteuttamissuunnitelmien yksityiskohtia ennen niiden käsittelyä.

Toteuttamissuunnitelma on lyhyt asiakirja. Pääsisältö on rahoituses-

sa ja hankkeissa. Taustat ja perustelut voidaan lukea maakuntaohjelmasta. Toteuttamissuunnitelma käsitellään maakunnan yhteistyöryhmässä ja kukin rahoittaja hyväksyy sen omalta osaltaan. Tällä käsittelyllä ja hyväksymisellä maakunnan eri toimijat sitoutuvat viemään toteuttamissuunnitelmaan sisältyviä asioita eteenpäin omassa toiminnassaan.

Sisäasiainministeriö toimittaa toteuttamissuunnitelmien yhteenvedon eri hallinnonalojen käyttöön. Kun kehysneuvottelut ovat helmikuussa käyty, järjestetään palautetilaisuus, jossa saatu sato voidaan alueiden ja keskushallinnon kesken. Saadun monipuolisen palautteen ja niistä tehtyjen johtopäätösten jälkeen aloitetaan uusi kierros, jossa tarkastellaan vuosia 2005 ja 2006.

Pekka Urjanheimo

Alueiden kehityserot tasaantuneet taantumien myötä

Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolla on tehty yhteenveto maakuntien viimeaikaisesta kehityksestä aina vuosiin 2002–2003 saakka. Aineistona on käytetty yritysten liikevaihdon ja viennin suhdanneaineistoa sekä muuttoliikettä ja työttömyyttä kuvaavia tilastoja. Yhteenvedosta julkaistaan raportti SM:n sarjassa kesäkuun aikana ja tiedot löytyvät myös SM:n kotisivujen tilasto-osasta.

Tuotannon kasvu alkoi hidastua jyrkästi vuonna 2001 ja sen jälkeen on koko maan tasolla pysytty alle kahden prosentin tasolla. Talouden taantuma on näkynyt ehkä voimakkaimmin Uudellamaalla, jossa liikevaihdon kasvu on pysähtynyt ja työttömyys on kääntynyt kasvuun. Sa-

moin muuttoliike alueelle on tasaantunut ja muuttovoitto on supistunut lähes kokonaan. Myös Pohjois-Pohjanmaalla yritysten liikevaihto on supistunut erityisesti it-alan maailmanlaajuisten ongelmien myötä. Toisaalta Pohjois-Savon ja Satakunnan kehitys on toistaiseksi ollut myönteistä ja liikevaihto on päässyt kasvu-uralle vuoden 2001 notkahduksen jälkeen. Muuttotappiot ovat pienentyneet lähes kaikissa Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen maakunnissa ja työttömyys ei ole ainakaan vielä lähtenyt kasvuun.

Kohtuullinen talouskehitys ja työllisyys on kyetty pitämään yllä palvelusektorin hyvän kehityksen myötä, joka perustuu paljolti yksityisen kulutuksen kasvuun. Miten kauan tämä

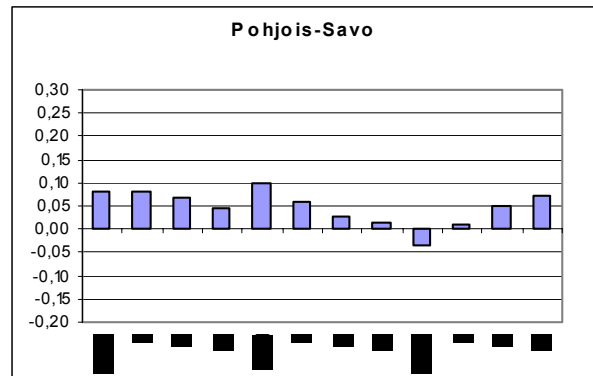
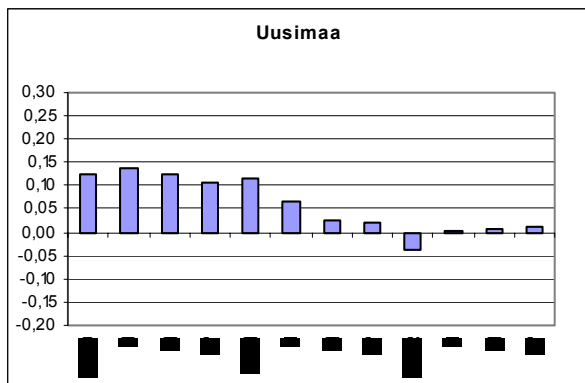
tukijalka kestää, jos maailmanmarkkinoiden huono tilanne jatkuu eikä vienti vedä riittävästi. On selvää, että pitkittyvä taantuma heikentää jatkossa kaikkien alueiden resursseja.

Tarkempi analyysi maakuntien viimeaikaisesta kehityksestä on kesäkuun lopussa ilmestyvässä raportissa. Tietoja päivitetään kaksi kertaa vuodessa (marraskuu ja toukokuu) sisäasiainministeriön kotisivuille ja ne ovat käytettävissä mm. maakuntaohjelmien seuranta varten. Liikevaihdon ja viennin maakunnittaiset tiedot päätoimialoittain on saatavissa maakuntien liittojen käyttöön myös excel-taulukkoina. Ne ovat myös osa TOL-online tietojärjestelmän sisältöä.

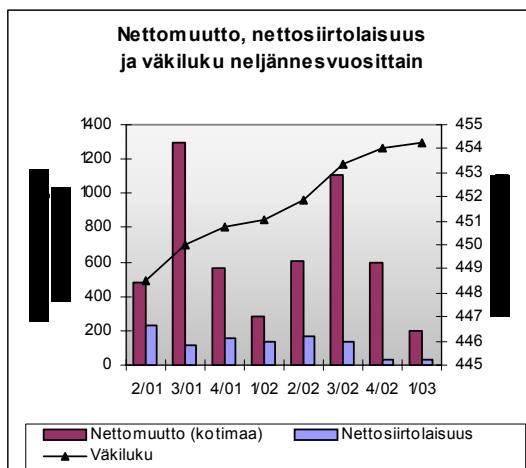
Ilkka Mella

Hanna-Maria Urjankangas on tehnyt alueellisen suhdanneraportin taulukot ja kuviot, joista seuraavassa muutama esimerkki:

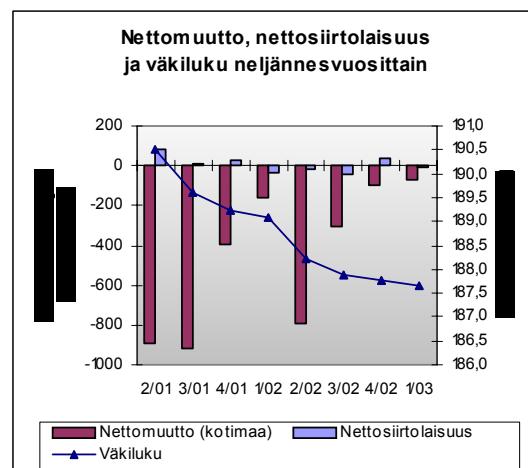
Liikevaihdon vuotuinen muutos 2000–2002: Uusimaa ja Pohjois-Savo

Nettomuutto ja väkiluku: Pirkanmaa

Lappi

Peruspalvelujen alueellinen saatavuus arvioitu

Lääninhallitusten suorittaman peruspalvelujen arvioinnin valtakunnallinen yhteenveto vuodelta 2002 on valmistunut. Maaherra **Eino Siuruainen** luovutti yhteenvetoraportin 9.6.2003 alue- ja kuntaministeri **Hannes Manniselle**. Tässä arvioinnissa on ensimmäistä kertaa yhdistetty alueellinen kehitys, väestönkehitys sekä palvelujen tarjonta ja kysyntä. Arvioinnissa on kartoitettu eräiden kunnan tuottamien palvelujen lisäksi valtion alueellinen ja paikallinen palvelutarjonta. Lisäksi mukana arvioinnissa on yksityisistä palveluista päivittäistavarakauppojen sekä rahoitus- ja postipalvelujen saatavuus alueellisesti. Tavoitteena on ollut saada kansalaisen kannalta keskeisiä palveluita sähköisille kartoille. Karttojen avulla voidaan arvioida asiakkaiden ja tarjottavien palvelujen välistä suhdetta.

Vuoden 2002 peruspalvelujen arviointi osoittaa, että Suomi on suurten muutosten alaisena. Väestö keskittyy valikoivasti innovatiivisimpiin koulutus-, teollisuus- ja palvelukeskuksiin. Muuttoliike vie kehityspotentiaalia ja väestön uudistumista mainituille alueille. Väestökeskittymien ulkopuolella vanhusten osuuden ennakoidaan kasvavan lähitulevaisuudessa jopa 40 prosenttiin koko väestöstä. Ongelma-alueilla elinkeinorakenne on jäänyt liian heikoksi ja työtömyys on korkealla. Samoilla alueilla myös taloudellinen huoltosuhte on muuttumassa kielteisempään suuntaan.

Alueellisista rakenne- ja voimavaroista huolimatta peruspalvelujen arviointi osoittaa, että kansalaisten peruspalvelut täyttävät pääsääntöisesti niille asetetut tavoitteet. On kuitenkin ennakoitavissa, että ilman korjaavia toimenpiteitä kouluverkko harvenee, terveydenhuoltopalveluja pitää jonottaa, sosiaali- ja mielenterveysongelmat lisääntyvät ja taloudellinen huoltosuhte ongelma-alueilla heikkenee. Päihteiden ja huumeiden käytön lisääntymisen ehkäisy ja julkisen liikenteen palvelujen turvaaminen, ympäristöhygienian hoito sekä tarttuvien eläintautien torjunta edellyttävät uusia toimenpiteitä. Kansalaisten turvallisuuden ylläpito edellyttää uusia ratkaisuja.

Myönteisen aluekehityksen edistäminen ja peruspalvelujen turvaaminen vaativat ministeri Mannisen mukaan uusia toimintamalleja. On myös muistettava, että peruspalvelujen ja ylipäätään palvelujen saatavuus omalta osaltaan ohjaavat yritysten, työpaikkojen ja työvoiman sijoittumista.

Hallituksen eräät keskeiset tavoitteet liittyvät arviointiraportin esiin nostamiin ongelmiin. Tavoitteena ovat sosiaalinen ja alueellinen tasa-

paino, erojen kaventaminen alueiden kehittämisedellytyksissä, muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen sekä palvelurakenteen turvaaminen koko maassa. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa aluepolitiikkaa. Tärkeitä työkaluja tässä työssä ovat aluekehityskeskusten kehittäminen, osaamis- ja innovaatiopolitiikan tehostaminen ja seudullisen yhteistyön edistäminen. Mitä tulee valtion palveluihin, niiden saatavuus voidaan monissa tapauksissa turvata vain yhteispalvelun avulla. Sisäasiainministeriö pyrki lisäämään yhteispalvelupisteiden määrää ja myös asiakaspäätteitä näissä pisteissä sähköisen yhteispalvelun vauhdittamiseksi.

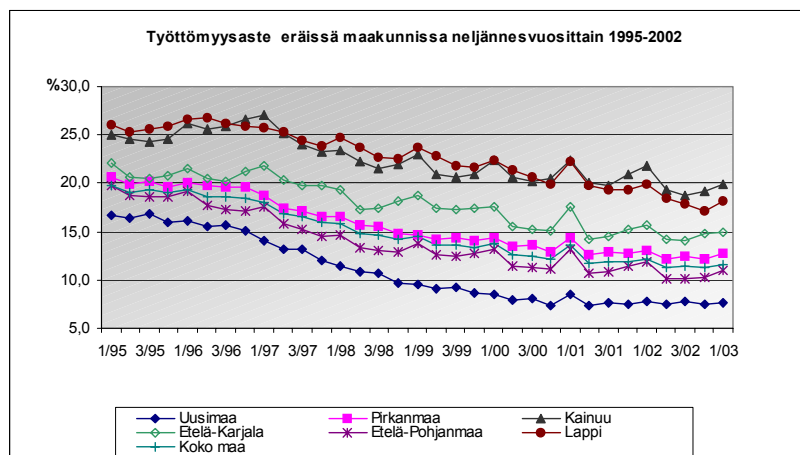
Valtionhallinnon omien toimintojen siirtämistä pois pääkaupunkiseudulta eli alueellistamista tullaan myös jatkamaan ja tehostamaan. Tehty arviointiraportti antaa tällekin hyvän pohjan sisältäessään nyt ensimmäisen kerran tiedot valtionhallinnon ja Kansaneläkelaitoksen palvelujen alueellisesta sijoittumisesta ja saatavuudesta.

Tarja Hyvönen

Lisätietoja:
Tarja Hyvönen
puh. (90) 160 42835

>

Työttömyysaste neljännesvuosittain: Kaikki maakunnat

Alueiden kehityksestä aikaisempaa yksituumaisempia näkemyksiä

Sisäasiainministeriö luotaa alueellisen toimintaympäristönsä muutoksia kahdesti vuodessa tehtävällä kyselyllä. Tarkoituksena on saada tietoja alueelliseen päätöksentekoon vaikuttavasta ilmapiiristä maan eri osissa. Tästä aluebarometrissa on saatavissa tietoja vuoden 1991 syksystä alkaen. Sääkartasta on seurattavissa, miten kehitysnäkymät ovat vaihdelleet.

Pitkähkö aikasarja antaa mahdollisuuden mielenkiintoisiin vertailuihin. Keväällä 2003 alueelliset kehitysnäkymät ovat melko hyvät. Parannus viime syksyiseen on selvä. Kaksi edellistä hallitusta on aloittanut yleispiirteiltään samanlaisessa tilanteessa. Myös vuosien 1995 ja 1999 keväällä kehitysnäkymät paranivat edellisestä syksystä.

Keväällä 1995 tulevaisuus nähtiin varsin valoisana. Poikkeuksena olivat Kymenlaakson, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen, Keski-Pohjanmaan ja

Kainuun maakunnat, joissa maaseutukunnat ennakoivat vaikeuksia kehityksessään. Keskusseuduilla näkymät olivat yleiskuvan mukaisesti valoisat. Ero keskusseudujen näkemyksiin oli hyvin suuri näissä maakunnissa.

Keväällä 1999 tulevaisuus näytti keskimäärin kohtuulliselta. Arvioita leimasivat kuitenkin suuret alueelliset erot. Erityisesti esikaupunkikuntien ja suurten keskusten kehitys koettiin hyvin suotuisaksi. Alkutuotantokuntien, maaseutukeskusten ja teollistuneiden maaseutukuntien päättäjistä enemmistö ennusti tulevia vaikeuksia. Myös maakuntien sisäiset erot olivat suuria. Päijät-Hämeessä, Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Kainuussa keskusseuduille ennustettiin auringonpaistetta, kun niiden ulkopuolinen maaseutu oli synkkien pilvien peitossa. Poikkeuksellista oli, että Seinäjoen ja Joensuun seudulla odotettiin muuta maakuntaa

huonompaa kehitystä.

Keväällä 2003 tulevaisuus koetaan hyväksi. Verrattuna keväisiin 1995 ja 1999 alueelliset erot ovat nyt pienet. Alkutuotantokuntienkin näkymät ovat selvästi paremmat kuin syksyllä. Tästä huolimatta Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Keski-Suomessa ja Kainuussa odotukset maakunnan kehityksestä ovat ristiriitaiset. Keskusseudujen kehitys nähdään suotuisana, maaseutukunnat ennakoivat huonoja aikoja. Uudenmaan maaseutukunnissa kaikki vastaajat odottavat parempaa tulevaisuutta, sen sijaan Helsingin seudun ja kehyskuntien edustajat povaavat vaikeita aikoja.

Aluebarometri 1/2003 – Sisäasiainministeriön julkaisuja 19/2003 – julkistettiin 10.6. ja on luettavissa ministeriön internet-sivuilta:

http://www.intermin.fi/julkaisut/aluebarometri1_03

Pekka Urjanheimo

Kaupunkifoorumin antia

Viides kansallinen kaupunkifoorumi järjestettiin Kuopiossa 7.–8.5. yhteistyössä sisäasiainministeriön ja Kuopion kaupungin kanssa. Seminaariin osallistuu yli 250 kaupunkien ja kaupunkiseutujen toimijaa, valtion keskus- ja aluehallinnon sekä elinkeinoelämän edustajaa. Foorumin teemat olivat tänä vuonna kaupunkiseutujen hyvä hallinto ja kansalaisten osallisuus, seutuistumisen poliittinen johtaminen ja aluekeskusten onnistuminen seudullisten menettelyjen kehittämisessä. Kulttuurista ja sosiaalista eheyttä tarkasteltiin kaupunkiseutujen vetovoiman ydinasioina. Kaupunkifoorumissa käsiteltiin myös aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan asemaa uuden hallituksen ohjelmassa.

Alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** totesi Kuopiossa, että aluepolitiikan avainsanat kiteytyvät kolmeen O:hon: osaamiseen, omiin vahvuuksiin ja omaehtoiseen kehittämiseen. Hallituksen kaupunkipolitiikka tähtää kaupunkiseutujen kilpai-

lukuun ja sosiaalisesti tasapainoisen kehityksen vahvistamiseen. Kaupunkiverkkoa kehitetään kokonaisvaltaisesti erikokoisten kaupunkiseutujen tarpeet huomioon ottaen. Manninen nosti keskeisiksi työkaluiksi toisaalta pääkaupunkiseutupalitiikan ja toisaalta aluekeskusohjelman, joka kattaa kaikki maakunnat ja pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta erikokoiset kaupunkiseudut.

Kaupunkifoorumin pääalustuksen piti professori **Gerry Stoker** Manchesterin yliopistosta. Hän varoitti puheenvuorossaan yliarvioimasta hallinnon tai ylimmän päätöksentekotason käynnistämien demokratia- tai osallisuushankkeiden merkitystä. Stokerin mukaan aktiivisesti vuorovaikutteinen ja herkästi kansalaisia kuunteleva hallinto voi edistää demokratiaa luomalla sille edellytyksiä ja toimivia puitteita.

Johtava konsultti **Reija Linna-
maa** HAUS Kehittämiskeskus Oy:stä kaipasi uutta otetta seutukehittämis-
seen. Sitä edellyttää yhteistyön seu-

rusteluvaiheen vaihtuminen arkipäivän yhteistyöksi. Lisääntyvä yhteistyö herättää Linnamaan mukaan usein pelkoja muun muassa siitä, hyötykö oma kunta yhteistyöstä riittävästi ja tarkoittaako lisääntyvä yhteistyö palvelujen katoamista omasta kunnasta. Kokemuksia muutoksen pyörteisiin lähtemisestä kertoivat Saimaankaupunki -prosessia esitellyt Lappeenrannan kaupunginjohtaja **Markku Andersson** sekä Jyväskylän kaupunkiseudun verkostokaupunki-idea kuvannut kehittämisspällikkö **Jouni Juutilainen**.

Toimitusjohtaja **Aulikki Kananoja** Helsingin kaupungin sosiaalivierastosta epäilee turvallisuuden ja tasa-arvoon suuntautuvan, lakisääteisiin oikeuksiin ankkuroidun sosiaalipolitiikan kykyä tarjota parasta kasvualustaa innovatiivisille ratkaisuille, tietoyhteiskunnan ja urbaanin elämän edellyttämille nopeille muutoksille. Kananojan mielestä kaupunkien vahvuuksien hyödyntämistä ei voi ohja-

>

Alueiden profiilit puntarissa

Suomessa on 34 omaleimaista aluekeskusta. Alueiden ominaisuuksia ja keskinäisiä eroavuuksia sekä aluekeskusohjelmatyön tavoitteita ja tuloksia tarkastellaan ytimekkäästi toukokuussa Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan julkaisusarjassa ilmestyneessä Aluekeskukset – koko kuva -julkaisussa (2/03).

Aluekeskukset – koko kuva -julkaisu pitää sisällään tietoa aluekeskusohjelma-alueittain ohjelman tavoitteista, tuloksista ja organisoitumisesta sekä tietoa kehityskuvasta, väestöstä, työmarkkinoista, aluetaloudesta ja erikoistumisesta, koulutuksesta, saavutettavuudesta sekä elinympäristöstä. Aluekeskuksia on kuvattu tilastojen ja olemassa olevien selvitysten avulla sekä käyttämällä aluekeskusohjelma-alueiden tietoja toiminnan sisällystä. Paperimuotoisessa julkaisussa on kuvattu keskeinen osa kerätystä tiedoista. Pääpaino on alueiden vertailussa toisiinsa. Verkkoversiossa on esitetty kaikki kerätyt tiedot myös kunnittain sekä muita paperimuotoista tulostetta tukevia tietopaketteja ja koulutustarjonnasta ja työssäkäynnin suuntautumisesta.

Jokapäiväisessä elämässä ihmisten tärkeimmät kiinnostuksen kohteet ovat tiivistettävissä kolmeen T:hen: työ, turvallisuus ja tuttavat. Työmarkkinoiden toimivuus on edelleen alueellisen kehittämisen tärkein ydin, mutta tänä päivänä siihen kuuluvat oleellisesti myös turvallinen alue ja yhteisöllisen tunteen luominen. Alueen menestyksen ratkaisevat osaaminen ja erikoistuminen sekä alueen vahvuuksien ja erityispiirteiden hahmottaminen.

Julkaisussa on esitetty eräs laskelma aluekeskusten asemasta toisiinsa verrattuna keskeisimpiä muuttujia käyttäen (teemoittainen järjestyslukuvertailu sekä synteesi). Karkeasti tuloksia tulkittaessa voidaan havaita aluekeskusten keskinäisen aseman heijastelevan yhtäältä aluekeskuksen kokoa ja toisaalta etäisyyttä pääkaupunkiseudusta sekä muista suurista kaupunkiseuduista.

Sisäasiainministeriö on koonnut vuodesta 2001 lähtien tilastotietoa aluekeskuksista ja aluekeskusohjelmien toteutumisesta. Tavoitteena on rakentaa laaja ja muutosten myötä päivittyvä tietopankki, joka palvelee mm. alueellistamisen koordinaatio-ryhmää ja eri ministeriöitä niiden tutkiessa toimintojensa alueellistamista. Alueiden profiilijulkaisu täydentää myös kaupunkiverkkotutkimuksen tietopohjaa.

Aluekeskukset – koko kuva (2003). Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 2/03. Jyväskylä 2003. Julkaisua täydentää aluekeskusohjelman kotisivulta <http://www.intermin.fi/alue/aky> saatavilla olevat laajemmat profiilit.

Janne Antikainen

Lisätietoja:

Janne Antikainen
puh. (09) 160 44573
janne.antikainen@sm.intermin.fi

> ta valtakunnallisesti, se syntyy paikallistason keksintöinä ja hyvinä yhteistyösuhteina.

Seuraava kaupunkifoorum järjestetään 16.–17.3.2004 Lahdessa, jolloin teemoina ovat hyvän elämän edellytykset kaupunkiseuduilla, kau-

punkiseutujen johtaminen, maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus sekä osaamisen alueellisesti vaikuttava kehittäminen. Foorumin ulkomainen vieras on professori **Yiannis Gabriel** London Imperial Collegesta.

Tarja Pyöriä

Alueellisen yhteistyön jatkohanke

Aluke II

Sisäasiainministeriö myöntää tukea maakunnan kehittämisrahasta määräaikaikaisille kehittämishankkeille alueiden kehittämiseen ja alueen kuntien välisen elinkeinopoliittisen yhteistyön edistämiseen. Hyvä esimerkki tällaisesta hankkeesta on Pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämistäitiön (PKT-säätiö) vuosina 2001–2003 toteuttama Alueellisen yhteistyön jatkohanke (Aluke II), joka oli jatkoa vuonna 1999 käynnistyneelle kehittämishankkeelle.

Aluke II -hankkeen kustannukset olivat noin 112 000 euroa, josta sisäasiainministeriön osuus oli 35 %. Muita rahoittajia olivat PKT-säätiön lisäksi mm. työministeriö, Tekes, maa- ja metsätalousministeriö, teollisuuden ja työnantajien keskusliitto sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Muita yhteistyötahoja olivat mm. kauppa- ja teollisuusministeriö, Suo-

men Kuntaliitto ja Suomen yrittäjät sekä alueilla mm. TE-keskukset, maakuntien liitot ja työsuojelupiirit.

Hankkeen tavoitteena oli edistää ja kehittää etenkin pk-yritysten ja alueellisten toimijoiden välistä yhteistyötä sekä madaltaa yritysten ja yrittäjien kynnystä hankkia ja käyttää saatavilla olevia yritystoimintaa ja kehittämistä tukevia palveluja. Jatkohankehan tavoitteena oli suunnata toimintaa pienempiin keskuksiin ja kaupunkeihin kuin aiemmassa hankkeessa ja edistää myös kaupunkien ja maaseudun välistä vuorovaikutusta.

Hankkeen perustan muodostivat teemoittaiset aluetilaisuudet, joita järjestettiin kahdeksalla paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Niihin osallistui yhteensä arviolta 650 henkeä, joista melkein puolet oli yritysten edustajia. Tilaisuuksissa esiteltiin mm. alueiden vahvuuksia ja yritystoi-

mintaa tukevia palveluita sekä keskusteltiin yhteistyön ongelmista. Tilaisuuksilla edistettiin myös alueen eri toimijoiden ja yritysten keskinäistä verkottumista.

Alueellisen yhteistyön periaatteen kiteytti Kristiinankaupungin tilaisuudessa yritysten puheenvuoron pitänyt yrittäjä: ”On puhallettava yhteen hiileen, mutta ei niin, että savu menee toisten silmiin”.

Aluke II -hankkeen loppuraportti on luettavissa pdf-muodossa osoitteessa www.pkt.fi (julkaisut/kirjat).

Harri Ahlgren

Lisätietoja:

Harri Ahlgren

puh. (09) 160 44653

sähköposti:

harri.ahlgren@sm.intermin.fi

Itä-Lappi-työryhmä luovutti raporttinsa

Itä-Lapin kehittämistä pohtinut työryhmä luovutti loppuraporttinsa alue- ja kuntaministeri **Hannes Manniselle** 4.6. ja toivoi valtion ojentavan kätensä Itä-Lapin suuntaan. Manninen lupasi turvata Itä-Lapin kuntayhtymän perusrahoituksen vuoden 2006 loppuun asti, jotta alueen kehitystyön vauhti säilyisi. Manninen suhtautui myönteisesti myös seudullisen kehittämisrahaston perustamiseen ja totesi, että Itä-Lappi ei ole vain menoerä, se on myös tulonlähde. Rahaston perustamista kannattaa selvittää.

Venäjä-yhteistyö, matkailu, tuotannollinen toiminta ja osaaminen – siinä tukijalat, joiden varassa Itä-Lappia lähivuosina kehitetään. Pakettiin koottiin alueen kunnissa, Kemijärvellä, Sallassa, Pelkosenniemellä, Savukoskella ja Posiolla, esillä olleet keskeisimmät hankkeet. Työryhmän mielestä alueen rahoituskelpoisten

investointi- ja kehittämishankkeiden sekä työllistämiseen käytettävän rahoituksen riittävyys tulisi turvata. Työryhmä esittää selvitettäväksi, voitaisiinko Itä-Lapin tietoverkon kehittäminen ottaa pilottihankkeeksi kun rakennetaan suomalaista tietoyhteiskuntaa. Työryhmä myös korostaa tie- ja rautatieyhteyksien ylläpitoa ja kehittämistä Itä-Lapin elinehtona.

Työryhmä esittää selvitettäväksi seudullisen kehittämisrahaston tai -yhtiön perustamismahdollisuuksia erityisesti yritysten toimintaympäristöä koskevien hankkeiden rahoitusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Yhtenä perusteluna valtion osallistumiselle olisi luonnonsuojelun alueiden osuus maapinta-alasta ja tästä johtuvien elinkeinotulojen menetysten korvaaminen.

Matkailun ja tuotannollisen toiminnan kehittäminen sekä alueen resurssien hyödyntäminen ovat avain-

asemassa. Myös Venäjä-yhteistyön edistäminen ja yhteistyötä tukevan infrastruktuurin parantaminen ovat Itä-Lapin kehittämisessä keskeisiä painopisteitä.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut ylijohtaja **Cay Sevón** sisäasiainministeriöstä. Työryhmässä on ollut jäseniä keskus- ja aluehallinnosta, alueen kunnista sekä Matkailun edistämiskeskuksesta. Työryhmän asiantuntijatukena on toiminut alueen keskeisten tahojen edustajista koostuva Lapin maakuntaryhmä. Se on tehnyt työryhmälle omat esityksensä ja antanut asiantuntemustaan eri teemoihin.

Työryhmän loppuraportti on luettavissa ministeriön internet-sivuilla www.intermin.fi/julkaisu/italappi.

Kielo Karioja

Yleinen tasapainomalli mittaa julkisen rahoituksen ja alueellistamisen vaikutuksia

Valtion taloudellinen tutkimuslaitos (VATT) on kehittänyt yleistä tasapainomallia, jota voidaan soveltaa myös alueelliseen vaikutusanalyysiin. Malli pohjautuu maakunnittaiseen panostuotos-aineistoon ja sillä voidaan mitata muuttuvien panosten vaikutusta esimerkiksi maakuntien talouteen ja työllisyyteen. Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosaston rahoittamassa hankkeessa testattiin yleisen tasapainomallin käyttöä toisaalta julkisen rahoituksen ja toisaalta alueellistamisen vaikutusten osalta Keski-Suomen maakunnan talouteen ja työllisyyteen. Pilottihankkeen tulokset on julkaistu Vatt:n raportissa 'Suuren aluepolitiikan ja hajasijoittamisen vaikutuksia Keski-Suomessa', jonka ovat tehneet **Juha Honkatukia**, **Aki Kangasharju** ja **Risto Vaittinen**, (Keskustelualoitteita n:o 308, Vatt, Helsinki, 2003, www.vatt.fi).

Valtion tulo- ja menotilaston mukaan Keski-Suomessa maksetaan veroja noin 600–800 euroa asukasta

kohden vähemmän kuin mitä valtion menot ovat Keski-Suomessa. Jos Keski-Suomi muuttuu nykyisestä nettosaajasta tasapainoon suhteessa valtion budjettiin, niin tasapainomallin antamien tulosten mukaan tämä taloudellinen 'shokki' vähentäisi työpaikkoja aluksi noin 2300 henkilöllä. Pidemmällä aikavälillä talouden sopeutumisen myötä vaikutus pienensisi 950 työpaikkaan. Työttömyysaste nousisi pitkällä aikavälillä 0,2 prosenttiyksikköä ja bkt laskisi noin 2 prosenttia.

1000 valtionhallinnon työpaikan alueellistaminen pääkaupunkiseudulta Keski-Suomeen saisi maakunnassa lyhyellä aikavälillä aikaan noin 1250 työpaikan lisäyksen, josta kerennaisvaikutuksen osuus on 250. Mallin tulosten mukaan alueellistamisen vaikutus maakunnan työpaikkojen määrään kasvuun ei ole kovinkaan pitkäaikaista, vaan 5 vuoden kuluttua vaikutus on pudonnut 1250 työpaikasta 500 työpaikkaan. Tätä selitetään eräänlaisella 'valumisefektilä',

jonka mukaan alueen yritykset uudelleensijoittavat toimintaansa muualle maahan kohonneiden tuotantokustannusten vuoksi. Johtopäätöksenä on että alueellistamisen pitkäaikaiset vaikutukset alueen talouteen ja työllisyyteen voivat jäädä vaatimattomiksi.

Yleisen tasapainomallin arvio erilaisten taloudellisten 'shokkien' vaikutuksista alueisiin on selvästi lievempi kuin puhtaan panostuotosanalyysin. Tasapainomalli sisältää laajan analyysin eri tekijöiden vuorovaikutuksesta ja niiden 'suodattumisesta' pidemmällä aikavälillä. Alueellistamisen osalta on tarpeen arvioida tarkemmin erityyppisten työpaikkojen vaikutusta, minkälaisia työpaikkoja ja alueellistetaan ja miten ne sopivat alueen verkostoon. Mallia on syytä edelleen kehittää toimivaksi työvälineeksi ja kokeilla eri tyyppisissä sovelluksissa mm. selvittäessä laajemmin valtion budjetin ja muun julkisen rahoituksen alueellisia vaikutuksia.

Ilkka Mella

MUUT ASIAT

JOHTOJÄRJESTELYT SISÄASIAINMINISTERIÖSSÄ JA ALUEIDEN JA HALLINNON KEHITTÄMISOSASTOLLA

Kansliapäällikkö **Kari Häkämies** irtisanoutui virastaan 9.7. lukien. Osastopäällikkö **Pekka Kilpi** nimitettiin SM:n kansliapäälliköksi 21.5.2003 alkaen toistaiseksi enintään kuudeksi kuukaudeksi eli enintään 20.11.2003 asti, kun kansliapäällikkö pidätettiin virastaan.

Aluekehitysjohtaja **Veijo Kavonius** nimitettiin alueiden ja hallinnon kehittämisosaston osastopäälliköksi 1.6.2003 alkaen toistaiseksi, enintään 30.9.2003 asti tai kunnes Kilven virkavapaus päättyy.

Pekka Urjanheimo toimii tänä aikana alueiden kehittämissyksikön päällikkönä.

Kansliapäällikkönä toimiessaan Kilpi seuraa osaston toimintaa kaikilta oleellisilta osin.

HALLINNON JA ALUEKEHITYKSEN MINISTERITYÖRYHMÄ PERUSTETTU

Hallitus on perustanut hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän. Puheenjohtajana toimii alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** ja jäsenet ovat oikeusministeri **Johannes Koskinen**, kauppa- ja teollisuusministeri **Mauri Pekkarinen**, sisäasiainministeri **Kari Rajamäki** ja toinen valtiovarainministeri **Ulla-Maj Wideroos**.

SVENSK RESUMÉ

■ **Nyheter från Bryssel**

EU:s framtida regionpolitik diskuteras nu ivrigt i både kommissionen, rådet och parlamentet. Konventets beredning av förslaget till grundlag för unionen startade en debatt om hur kohesionspolitiken ska definieras i den kommande grundlagen. Kommissionen finslipar som bäst sina politiska linjedragningar för 2007–2013, som ska publiceras i en kohesionsrapport i slutet av detta år, och kommissarie Barnier har fört intensiva förhandlingar med representanter för medlemsländer och regioner. Finlands främsta mål är att säkra en fortsättning på unionens region- och strukturpolitik samt hålla kvar Norra och Östra Finland bland de regioner som får mest stöd. Detta budskap har gått bra hem i unionens institutioner, men det har varit svårare att få politiskt stöd för det.

Paavo Pirttimäki

■ **Landskapsförbundens och kommunernas målsättningar inför EU:s nästa strukturfondsperiod**

Ordförandena för landskapsförbunden träffade kommissarierna **Michel Barnier** och **Erkki Liikanen** i Bryssel 23.5.2003 och informerade dem om sina målsättningar inför strukturfondsreformen. Finlands landskapsförbund och Finlands kommunförbund anser att Norra och Östra Finland fortsättningsvis bör omfattas av mål 1-programmet. Landskapen anser det nödvändigt att EU:s regionalpolitik även i fortsättningen bör utövas inom hela EU. Vidare bör strukturfondernas förvaltning förenklas och föras närmare den regionala nivån.

Kielo Karioja

■ **Finlands syn på EU:s framtida region- och strukturpolitik**

Finland anser att EU:s framtida region- och strukturpolitik bör besvara tre stora utmaningar: unionens utvidgning, en förbättring av Europas konkurrenskraft inklusive främjandet av den ekonomiska utvecklingen, samt en utjämning av utvecklingskillnaderna mellan den inre marknadens centrala och perifera regioner. Finland ställer därför upp följande målsättningar för EU:s framtida region- och strukturpolitik: en bred region- och strukturpolitik inom unionen, en förläggning av stödets tyngdpunkt till de allra minst utvecklade och mest åsidosatta regionerna, att gemenskapspolitik utövas i unionens alla regioner, en utveckling av gränsområdessamarbetet, en förenkling av förvaltningsförfarandena, samt tillräcklig finansiering för region- och strukturpolitiken.

Tiina Heiskanen

■ **Chalkidiki-mötet: reformen av regional- och strukturpolitiken**

På regionalpolitikministrarnas informella möte i Chalkidiki 16.5.2003 framförde kommissionen samt EU:s nuvarande och kommande medlemmar sina synpunkter på reformen av regional- och strukturfonderna. I kommissionens förslag, som utkommer i slutet av 2003, föreslås mål 1-politiken bibehållas medan en ny politik föreslås för regioner utanför mål 1. Medan de nya medlemslän-

derna förhåll sig konstruktiva var de nuvarande medlemmarna oeniga särskilt om helhetsfinansieringens storlek. Konsensus verkade dock råda om att regional- och strukturpolitikens tyngdpunkt bör flyttas till de nya medlemsländerna och unionens allra fattigaste regioner. Även en fortsättning på Interreg stöddes.

Tiina Heiskanen

■ **Chalkidiki-mötet: förvaltningsreformen och programarbetet**

Pga. tidsbrist behandlade mötet endast den innevarande strukturfondsperioden. Diskussionen om förvaltningsreformen fokuserade på N+2-regeln, som kommissionen vill hålla fast vid, samt godkännandet av förskott i utgiftsredovisningarna. Om förskotten konstaterade kommissionen att den politiska diskussionen om saken nu är avslutad. Beträffande avslutningen av den förra periodens program konstaterades att slutrapporterna för 700 program inkommit den sista dagen, varför slututbetalningarna inte kan utföras planerligt. För den nuvarande perioden konstaterades att medlemsländernas utgiftsprognoser bör förbättras för att en realistisk årsbudget för EU ska kunna uppgöras, samt att underlättandet av programförändringar välkomnats.

Leif Ehrstén

■ **Experter på region- och strukturpolitik samlades i Lahtis**

26.5.2003 ordnades ett seminarium om EU:s strukturfondsprogram i Lahtis. Seminariet, som samlade över 300 experter, handlade om regionpolitikens förflutna, nuläge och framtid. Man diskuterade bl.a. EU:s framtida region- och strukturpolitik, spridningen av goda förfaringsätt, samt vikten av att upprätthålla en balanserad regional utveckling. Seminariets ordförande, överdirektör **Pekka Kilpi**, påminde i sitt avslutningstal om att endast hälften av den nuvarande strukturfondsperioden förflutit och mycket ännu återstår att göra. Vad framtiden beträffar konstaterade Kilpi att seminariet stärkt uppfattningen att varken goda resultat eller engagerade medarbetare låter vänta på sig bara verksamhetsförutsättningarna är de rätta.

Marjatta Siltalahti

■ **Övervakningskommittén för Östra Finlands mål 1-program möttes 10-11.6**

Det mål 1-program för Östra Finland som startades år 2000 med delfinansiering från EU fortskrider bra. Programfinansieringen är efterfrågad, genomförandet av projekten har i det stora hela lyckats bra, och programmets sysselsättningseffekter är uppmuntrande. Fram till slutet av år 2002 hade det bidragit till uppkomsten av nästan 13 000 arbetsplatser. Programmets offentliga finansiering åren 2000–2006 uppgår till 1 253 miljoner euro, varav 627 miljoner kommer från EU:s strukturfonder. Dess målregioner är landskapen Södra Savolax, Kajanaland och Norra Savolax. Mer info finns på www.intermin.fi/suomi/eu_ohjelmat.

Anu Nousiainen

■ Övervakningskommittén för Norra Finlands mål 1-program möts 12–13.6

Norra Finlands mål 1-program, som startades år 2000 med delfinansiering från EU, fortskrider planenligt och i god fart. Dess målregioner är landskapen Lappland, Norra Österbotten, Mellersta Österbotten och Mellersta Finland. Programmets strategi fokuserar på bättre förutsättningar för företagande samt på ökat kunnande. Fram till slutet av år 2002 hade programmet bidragit till uppkomsten av nästan 4 500 arbetsplatser. Dess offentliga finansiering åren 2000–2006 uppgår till 643 miljoner euro, av vilka EU:s strukturfonder står för 321 miljoner. Mer info på www.intermin.fi/suomi/eu_ohjelmat.

Anu Nousiainen

■ Södra och Västra Finlands mål 2-program har skapat nya arbetsplatser

De år 2000 startade mål 2-programmen för Södra och Västra Finland har fortskridit bra. Fram till slutet av år 2002 hade programmen bidragit till uppkomsten av över 17 700 arbetsplatser och 1 700 nya företag. Över 60 000 personer har deltagit i utbildning inom ramen för programmen. Mer info på www.intermin.fi/suomi/eu_ohjelmat.

Pasi Rantabalvari

■ Nästa ansökningsrunda för Interreg IIIB Östersjön i början av 2004

Styrgruppen för Interreg IIIB Östersjön samlades 2–3.6.2003 för att besluta om den avslutade fjärde ansökningsrundans projekt. Av sammanlagt 19 ansökningar godkändes sex, alla villkorligt. Inget av projekten ledes från Finland, men finländska intressen är väl representerade i fyra av dem. Programmets femte ansökningsrunda äger rum 12.1–27.2.2004 och besluten fattas 3–4.6.2004. Man söker även en ny programme manager till programmets sekretariat, och ser gärna finländska sökande. Ansökningstiden utgår 20.6.2003 (se arbetsplatsannonsern).

Harry Ekestam

■ Mer ansökningar för Interreg IIIB Nordisk Periferi efterlyses

Styrgruppen för Interreg IIIB Nordisk Periferi samlades 12–13.6.2003 bl.a. för att besluta om den avslutade fjärde ansökningsrundans projekt. Trots att åtgärder vidtagits för att öka intresset för programmet har man fått in relativt få ansökningar. Även redan godkända projekt har kommit trögt igång. Vissa förändringar i programmets sekretariat och förvaltning är på gång eftersom programsekretariatets mångåriga chef sagt upp sig, och en nyrekrytering kan bli aktuell. Se www.northernperiphery.net för mer info.

Harry Ekestam

■ Espon-resultat destilleras för kohesionsrapporten

Inom forskningsprogrammet Espon hölls i maj ett se-

minarium syftande till att skapa en gemensam referensram för dess 16 pågående forskningsprojekt genom presentation av preliminära resultat och ansatserna i pågående forskning. Då projekten ännu är halvfärdiga är det dock tvivelaktigt i vilken grad resultaten kan användas som grund för den tredje kohesionsrapporten, vilket varit en målsättning. Programmets övervakningskommitté sammanträdde efter seminariet. Mer info på www.espon.lu.

Antti Valle

■ Regionalförvaltningen utvecklas – resurserna koncentreras

Det finns många beröringspunkter mellan regeringsprogrammets regionpolitiska målsättningar och målsättningarna för förvaltningens utveckling. Regionalförvaltningens organisation är nu något spridd, och detsamma gäller den finansiering som riktas till regional utveckling. Bådas folkstyrning och transparens kunde likaså förbättras. Därför avser man tillsätta en utredningsman med uppgift att stärka regionalförvaltningen. Med stöd av två experter och ett sekretariat ska utredningsmannen bereda genomförandet av linjedragningarna i regeringsprogrammet med betoning på regionernas egna utvecklingsförutsättningar och -behov.

Tiina Tikka

Matti Korkealehto

■ Regionaliseringen främjar balanserad nationell utveckling

Regeringen fortsätter regionaliseringen av statliga funktioner utanför huvudstadsregionen så att en balanserad utveckling av landet främjas och så att regionernas starka sidor utnyttjas och stöds. På sitt möte 6.6.2003 påbörjade koordinationsgruppen för regionalisering uppgörandet av ett långsiktigt program för regionaliseringen i enlighet med regeringsprogrammet. Programmet ska vara klart 30.11.2003. Utgående från den pågående beredningen fattas under hösten beslut som stöder beredningen, t.ex. statsrådets principbeslut om de personalpolitiska principer som beaktas vid regionalisering.

Ilpo Takanen

■ Tillgången och kvaliteten på tjänster är en del av den regionala konkurrenskraften

Tillgången på tjänster av hög kvalitet blir en allt viktigare dimension av den regionala konkurrenskraften. Målet är att göra upp en gemensam tjänstestrategi för stats- och kommunalförvaltningen, och därigenom hitta sätt att trygga tillgången och kvaliteten på lokal- och regionalförvaltningens tjänster. Till åtgärderna hör bl.a. en utvidgning och fördjupning av samservicen, som är ett flexibelt sätt att ge medborgarna tillgång till många olika offentliga myndigheters tjänster från ett och samma servicekontor. Ett lagutkast om samservice är under beredning och torde komma upp till behandling i riksdagen hösten 2003.

Marko Puttonen

■ Samarbete mellan orter hjälper säkra tillgången på offentliga tjänster

28.5.2003 organiserade ords- och lokalförvaltningsteamet på enheten för utveckling av förvaltningen ett ords-seminarium, där bl.a. region- och kommuniminister **Hannes Manninen** talade. Manninen underströk de utmaningar som Finlands offentliga förvaltning står inför, och konstaterade att informationsteknologin kan tas till hjälp för att tackla dessa utmaningar – särskilt med avseende på samarbete mellan orter kring tillhandahållandet av offentliga tjänster. Målet ska vara att alla statliga tjänster finns tillgängliga på alla orter. Detta förutsätter nya förfaringsätt, inklusive ett närmare samarbete mellan stat och kommuner.

Eino Hosia

■ Kompetenscentra och andra kunskapskoncentrationer stärks

En kompetensbaserad regionutveckling intar en central position i regeringsprogrammet. I praktiken innebär detta att man kommer att stärka programmet för kompetenscentra. Programmet främjar uppkomsten och utvecklingen av nya kunskapsintensiva företag, någonting regeringen även stöder genom att rikta in den offentliga kapitalfinansieringen på nystartade företag samt regionala fonder. Därtill ska även andra lämpliga verktyg för regional utveckling, t.ex. programmet för regioncentra och EU:s målprogram, utnyttjas för att utveckla regional kompetens på bred bas. Man eftersträvar även att öka den regionala effekten av universitet och yrkeshögskolor.

Mika Pikkarainen

■ Regioncentren stärks, programmet effektiveras

En balanserad regional utveckling är en av den nya regeringens viktigaste mål. Detta förverkligas bl.a. genom att stärka och effektivera programmet för regioncentra, inte minst genom att öka regioncentrens regionala effekter. Före utgången av detta år ska statsrådet fatta beslut om programmets tyngdpunkter för 2004–2006. Som bas används de mellanutvärderingsresultat som erhålls hösten 2003.

Ulla-Maija Laiho

■ Mer fart på utvecklingen av landsbygd och skärgård

I enlighet med regeringsprogrammet uppdateras det landsbygdspolitiska programmet. Den arbetsgrupp som ska bereda det uppdaterade programmet tillsätts under hösten. Även många andra punkter i regeringsprogrammet har klara kopplingar till utvecklingen av landsbygden. Exempel är linjedragningarna om företagspolitik, tillgången till offentlig basservice och snabba datakommunikationsförbindelser i hela landet, samt underhållet och upprätthållandet av trafikleder och -förbindelser. Skärgårdens särförhållanden ska också beaktas i regionpolitiken. En delegation för skärgårdsärenden tillsätts för valperioden.

Kaisa-Leena Lintilä

■ Satsningar på samarbetet i Helsingforsregionen

En av målsättningarna i regeringsprogrammet är att intensifiera samarbetet mellan staten och kommunerna i Helsingforsregionen. Regeringen tillsätter en utredningsperson med uppgift att komma med förslag härtill. Vidare tillsätts en ny delegation för huvudstadsregionen. Dess arbetsbeskrivning och sammansättning förnyas och dess namn ändras till delegationen för Helsingforsregionen. Delegationen ska utforma gemensamma åtgärder mellan staten och Helsingforsregionen syftande till att utveckla regionen, samt övervaka den nya utredningsperson för samarbete i Helsingforsregionen som tillsätts före sommaren.

Antti Valle

■ Förnyelsen av region- och strukturpolitiken

Under **Anneli Jäätteenmäkis** regeringsperiod bereds den region- och strukturpolitiska perioden 2007–2013 både nationellt och på EU-nivå. För att uppnå regeringsprogrammets målsättningar måste betydande region- och strukturpolitiska förändringar ske inför den nya programperioden. Förändringarna ska öka region- och strukturpolitikens effekter både nationellt och på EU-nivå, förenkla dess genomförande och utvärderingen av dess resultat, samt göra utvecklingspolitiken mer folkstyrd. Tyngdpunkterna bör ligga på ökat kunnande i regionerna, bättre förutsättningar för företagsverksamhet, samt utveckling av den regionala utvecklingens grundstrukturer och verksamhetsmiljö. Finlands nuvarande position inom EU:s strukturpolitik bör tryggas.

Tapio Välinoro

■ Landskapsplanerna blir grund för planer för genomförande

Den önskade riktningen för landskapens utveckling formuleras i landskapsplanerna. På basen av landskapsplanerna ska landskapen nu uppgöra planer för genomförande, som beaktas vid genomförandet av budgeten i början av år 2004 samt uppgörandet av budgeten för år 2005. Det är fråga om korta dokument med fokus på finansiering och projekt. I de flesta landskap behandlas planen för genomförande av landskapets samarbetsgrupp i september. Inrikesministeriet ordnar en serie seminarier om planeringen i månadsskiftet augusti-september.

Pekka Urjanheimo

■ Lågkonjunkturen har utjämnat de regionala utvecklingskillnaderna

Inrikesministeriet har gjort en sammanfattning av landskapens utveckling på senare tid, ända fram till åren 2002–2003. Eftersom lågkonjunkturen på många håll har stoppat flyttningsrörelsen, och dess ekonomiska effekter hittills varit mest synliga i Nyland, har den tills vidare delvis utjämnat de regionala utvecklingskillnaderna. Ifall lågkonjunkturen drar ut på tiden kommer dock effekterna att vara klart negativa för alla regioner. En rapport på basen av sammanfattningen utkommer i juni. Informationen kommer också att finnas tillgänglig på IM:s hemsidor.

Ilkka Mella

■ Bastjänsternas regionala tillgänglighet utvärderad

Det nationella sammandraget för år 2002 av bastjänsternas utvärdering är klart. Utvärderingen kombinerar för första gången regional utveckling, befolkningsutveckling, samt utbud och efterfrågan på tjänster. Utvärderingen visar att Finland är stätt i kraftig förändring på grund av flyttningsrörelsen och den åldrande befolkningen. Trots regionala skillnader uppfyller bastjänsterna idag ändå i det stora hela sina målsättningar. För att de skall göra det även i fortsättningen krävs dock korrekta åtgärder och nya lösningar. De problem som utvärderingen belyser är nära kopplade till vissa av regeringens centrala målsättningar, som i sin tur förutsätter en stark regionpolitik.

Tarja Hyvönen

■ Ökad samstämmighet om regionutvecklingen

Inrikesministeriet sonderar två gånger per år förändringarna i sin regionala verksamhetsmiljö med hjälp av en survey, "regionalbarometern". Uppgifter för denna har insamlats kontinuerligt sedan hösten 1991. Resultaten för våren 2003 är klart bättre än föregående höst, och jämfört med vårarna 1995 och 1999 är de regionala skillnaderna nu relativt små. Mer info på www.intermin.fi/julkaistu/aluebarometri1_03.

Pekka Urjanheimo

■ Nyheter från det femte stadsforumet

Det femte nationella stadsforumet ordnades 7–8.5.2003. Bland de teman som behandlades var god förvaltning och medborgardeltaktighet i stadsregioner, den politiska styrningen av regionaliseringen, samt kultur och social sammanhållning som dragplåster för stadsregioner. Till talarna hörde region- och kommunminister **Hannes Manninen** och professor Gerry Stoker. Nästa stadsforum äger rum i Lahtis 16–17.3.2004.

Tarja Pyöriä

■ Regionernas profiler under luppen

Finland har 34 regioncentra. I publikationen "Aluekeskukset – koko kuva", som utkom i maj, behandlas regionernas särdrag och inbördes skillnader samt regioncenterprogramarbetets mål och resultat. Publikationen föreligger i både tryckt och elektronisk form. Den tryckta versionen fokuserar på jämförelser mellan regioner, medan nätversionen innehåller ett mer omfattande material. Mer info på www.intermin.fi/alue/aky.

Janne Antikainen

■ Aluke II – ett regionalt samarbete som fortsätter

Inrikesministeriet stöder visstidsprojekt syftande till regional utveckling samt förbättrat näringspolitiskt samarbete mellan kommuner i en region. Ett bra exempel på ett sådant projekt är Aluke II (Alueellisen yhteistyön jatkokohanne), som genomförts åren 2001–2003 som fortsättning på ett utvecklingsprojekt som startades 1999. Målet för Aluke II var att främja och utveckla samarbetet särskilt mellan sm-företag och regionala aktörer, samt sänka företags och företagares tröskel att använda befintliga företagsutvecklingstjänster. Projektets slutrapport finns på www.pkt.fi (julkaisu/kirjat).

Harri Ahlgren

■ Arbetsgruppen för Östra Lappland lämnade in sin rapport

Den arbetsgrupp som dryftat utvecklingen av Östra Lappland lämnade in sin slutrapport 4.6.2003. Arbetsgruppen föreslår att en regional utvecklingsfond eller ett regionalt utvecklingsbolag grundas för att förbättra förutsättningarna för företagsverksamhet. Centrala utvecklingsområden är turism och produktionsverksamhet samt utnyttjande av regionens resurser. Det är även viktigt att främja Rysslandssamarbetet och förbättra infrastrukturen. Arbetsgruppens slutrapport finns på www.intermin.fi/julkaisu/italappi.

Kielo Karioja

■ Allmän jämviktsmodell mäter effekter av offentlig finansiering och regionalisering

VATT har utvecklat en allmän jämviktsmodell som kan tillämpas på regionala verktningsanalyser. Inrikesministeriet har finansierat ett projekt där modellen testades på Mellersta Finlands ekonomi och sysselsättning med avseende på konsekvenserna av offentlig finansiering och regionalisering. Resultaten, som tyder på att regionaliseringens långsiktiga ekonomiska och sysselsättningskonsekvenser kan bli blygsamma, har publicerats i rapporten "Suuren aluepolitiikan ja hajasijoittamisen vaikutuksia Keski-Suomessa" (www.vatt.fi).

Ilkka Mella

Regionpolitik i regeringsprogrammet

Regeringen bedriver en politik med inriktning på en social och regional balans. Skillnaderna i regionernas utvecklingsförutsättningar minskas. Målet är att uppnå balans i flyttningsrörelsen och befolkningsstrukturen samt att trygga servicestrukturen i hela landet.

Regionernas framgång stöder hela den samhällsekonomiska tillväxten och avspeglas i hela landet. Den regionala kompetensen, företagsamheten och sysselsättningen stärks, vilket stöder tillväxten och skapar förutsättningar att upprätthålla välfärdssamhällets grundläggande struktur. Inriktningen är att förbättra regionernas konkurrenskraft genom att stärka regionernas kompetens och starka sidor samt genom att öka utvecklingen av regionerna genom deras egna initiativ. Regionförvaltningen och det regionala samarbetet utvecklas så att dessa målsättningar stöds. Landskapsförbundens roll som regionutvecklingsmyndighet i enlighet med regionutvecklingslagen utvecklas genom att deras ställning vid inriktningen av de resurser som är avsedda för utveckling av landskapen stärks.

Statens region- och centralförvaltning reformeras genom att samarbetet mellan sektormyndigheterna och samordningen på regional nivå ökas samt genom att regionfördelningen förenhetligas. Försöket med förvaltningsmodellen för Kajanaländ fortsätter i enlighet med de beslut som fattats.

För att trygga utbudet av och tillgången till tjänster inom lokalförvaltningen förstärks den nya informations- och kommunikationsteknikens samt samservicekontorens roll. Regionaliseringen av statliga funktioner fortsätter. De statliga funktionerna placeras utanför huvudstadsregionen så att en balanserad utveckling av landet främjas och så att regionernas starka sidor utnyttjas och stöds. Vid utvecklandet av förvaltningen, ändring av regiongränserna och regionalisering av funktionerna tryggas servicen på finska och svenska.

Skapandet av kompetenskoncentrationer i alla delar av landet stöds. Förutsättningarna att i hela landet utnyttja teknologi- och kompetensfinansieringen samt den tillväxt som uppstår härigenom tillgodoses. Universitetens, högskolornas och yrkeshögskolornas regionala inverkan ökas.

För att stärka regioncentrens ställning utvecklas programmet för regioncentrum och genomförandet av programmet effektivteras utifrån de utvärderingar som görs. Genom programmet för regioncentrum stöds också omkringliggande områdens utveckling.

Det landsbygdspolitiska programmet uppdateras. I programmet betonas förbättrandet av verksamhetsförutsättningarna för företagsverksamhet på landsbygden samt tryggandet av tillgången till offentlig basservice med hjälp av nya verksamhetsmodeller och genom att utnyttja ny kommunikations- och annan teknologi.

I regionpolitiken beaktas skärgårdens särförhållanden. Genom programmet för kompetenscentrum stöds särskilt utvecklandet av välfärdstjänster, näringslivet och internationellt konkurrenskraftig spetskompetens inom industrin.

Med hjälp av teknologi- och kompetenscentren förbättras också kompetens- och teknologigrunden i områden utanför centren.

Genom stadspolitiken sörjer man för stadsregionernas konkurrenskraft och förutsättningarna för en socialt balanserad utveckling. Stadsnätet utvecklas på ett helhetsbetonat sätt med beaktande av de behov olika stora stadsregioner har. Den ömsesidigt stödjande samverkan mellan stads- och landsbygdspolitiken ökas.

Samarbetsförfarandet mellan kommunerna i Helsingforsregionen och staten vidareutvecklas. Samarbetet och det gemensamma beslutsfattandet intensifieras i bostads-, trafik- och

samhällsplaneringsfrågor. Regeringen tillsätter en utredningsperson med uppgift att lämna förslag om utvecklandet av det regionala samarbetet mellan Helsingfors och kommunerna i dess närområde samt om statsmaktens deltagande i nationellt viktiga utvecklingsprojekt i regionen.

I samband med beredningen av statsbudgeten bedöms budgetpropositionens regionpolitiska verkningar särskilt varje år.

Till programmen för regional utveckling anvisas tillräckliga ekonomiska resurser. Resurser med betydelse för utvecklingen av regionerna koncentreras och regionaliseras och andelen ickebindande regionala utvecklingsmedel ökas. Utnyttjandet av EU:s program för strukturfonderna förbättras på regionernas villkor. Den nationella administrationen och uppföljningen av programmen görs klarare och enklare.

När EU förnyar sin strukturfondspolitik är Finlands målsättning att de permanenta särdrag som godkänts i anslutningsfördraget beaktas och att Finland fortsättningsvis omfattas av unionens regionutvecklingsprogram. Norra och östra Finland bör fortsättningsvis omfattas av EU:s högre stödnivå och genomförandet av det nuvarande stödsystem som motsvarar mål 2-stödet bör fortsätta. Genom att stödet riktas till de svagaste regionerna ökar effekten av EU:s strukturfondspolitik ytterligare.

För att trygga den regionala utvecklingen ombesörjs underhållet av trafikleder och upprätthållandet av trafikförbindelser samt tillgången till snabba datakommunikationsförbindelser till rimligt pris i hela landet.

Distansarbete främjas och hindren för det röjs. Möjligheterna att trygga tillgången på kunnig arbetskraft i de regioner som drabbats kraftigt av avbefolkning utreds.

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto • **Vastaava toimittaja:** Kielo Karioja-Mäkelä, puh. (09) 160 42261, fax (09) 160 44650, e-mail: kielo.karioja@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo

ISSN 1237-2226